

140
1983

სიმბოლო

ISSN 0132 - 5070

11
1983

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ლენინის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

სამეურნეო და კულტურულ მშენებლობაში საქართველოა მზორ-მელთა მიერ მოპოვებული დიდი წარმატებებისათვის და რუსეთისა და საქართველოს მებრძოლ გემორბიენისათვის ხელშეწყობისათვის 200 წლისთავის აღსანიშნავად საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა დაჯილდოვდეს ლენინის ორდენით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
თავმჯდომარე ი. ანდროპოვი.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
მდივანი თ. მენთეშაშვილი.

მოსკოვი. კრემლი. 1988 წლის 28 ოქტომბერი.

საქართველოს სს რესპუბლიკის წარმატებანი მკაფიოდ და ფართოდ წარმოაჩენენ ჩვენი საბჭოთა სახელმწიფოს წყობილების, სოციალისტური ცხოვრების წესის, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ლენინური ეროვნული პოლიტიკის უპირატესობებს.

საქართველოს მუშათა კლასი, კოლმეურნე გლეხობა, სახალხო ინტელიგენცია გეორგიევსკის ხელშეკრულების 200 წლისთავს აღნიშნავენ დიდი შრომითი და პოლიტიკური აღმაშენების ვითარებაში და მტკიცედ აქვთ გადაწყვეტილი, წარმატებით დაასრულონ 1988 წელი, უზრუნველყონ მეთერთმეტე ხუთწლიეის გეგმებისა და სოციალისტური ვალდებულებების შესრულება, ხორციელყონ პარტიის 26-ე ყრილობის, სკკ ცენტრალური კომიტეტის 1982 წლის ნოემბრისა და 1988 წლის ივნისის პლენუმების გადაწყვეტილებებს.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო გამოთქვამენ მტკიცე რწმენას, რომ საბჭოთა პატრიოტიზმისა და სოციალისტური ინტერნაციონალიზმის პრინციპების ერთგული რესპუბლიკის მშრომელები საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის მებრძოლი რაზმის — საქართველოს კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით კვლავაც აქტიურად იბრძოდებენ პარტიის მიერ დასახული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების გეგმების შესრულებისათვის, განამტკიცებენ დისციპლინასა და ორგანიზებულობას, აამაღლებენ პოლიტიკურ სიფხიზლეს, დაუცბრობლად გაზოდიან ჩვენი დიდი სამშობლოს თავდაცვის ძლიერებას.

სსკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მიმართვიდან.

293
1746
71

მეგობრობის ლაშაზი

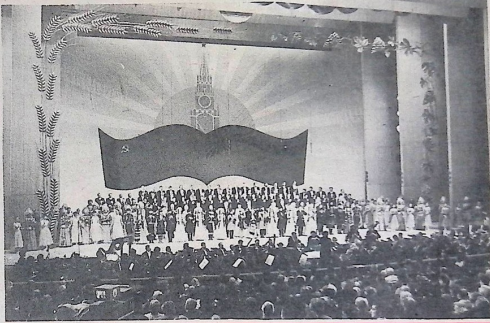
დღესასწაული

ნეტები, ნახეს „კომუნერფილმის“ ნამუშევრები. შემდეგ სარკებიან და-რბაზში გაიმართა საგანგებო კონცერტი. ტკბილი კართული ჰანგებით მოაჯადოვა მსმენელები ხალხურ სა-კრავთა ორკესტრმა, ხოლო ცეცხ-ლოვანმა „შეჯირმა“ ნამდვილად გააოცა სტუმრები. ერთმანეთს ცვლი-დნენ გოგონათა გუნდი „ნანა“, ვო-კალური დუეტი, ბიჭუნების გუნდი „ნაღერი“, შემდეგ კი სტუმართა წი-

ულში მონაწილეობა ღივი პატივია ჩვენთვის, ამავე დროს, დიდად საპა-სუხისმგებლოც... ჩვენ ხელოვნების მსახურში ვართ და ძველი თბილისის უბნები, რიკულებიანი აივნები ადვი-წყით, როგორც ჭეშმარიტი ხელო-ვნების ნიშანი. განუყოფელია მათი კოლორიტი... ვცვდებით, ისე წარედ-გეთ კართველი მყურებლის წინაშე, როგორც ეს ჩვენი სასწავლებლის ტრადიციებს და თქვენს საოცარ ქა-

8 ეიმია საქართველოში, მეგობ-რობისა და ძმობის ლაშაზი დღესასწაული. ხელგამოილი ხედე-ბა ჩვენი რესპუბლიკა ძვირფას სტუ-მრებს – რსფსრ ლიტერატურისა და ხელოვნების დღეების მონაწილეებს, გამოჩენილ მწერლებს, კომპოზიტო-რებს, არქიტექტორებს, სახელგანთ-ქმულ ანსამბლებსა და მხატვრულ კოლექტივებს. მეგობრობის ეს ზეიმი მიეძღვნა დიდ რუს ხალხთან დამო-ყვრების დამფუძნებელი ისტორიული დოკუმენტის – გეორგიევსკის ტრა-ქტატის 200 წლისთავს.

თბილისის პირის ძნელადის სახე-ლობის პიონერთა და მოსწავლეობა სასახლემ სტუმართმოყვრულად გა-ულო კარი პერმის ქორეოგრაფიული სასწავლებლის აღსაზრდელებს. სტუ-მრები გაეცნენ სასახლის დაარსების მოკლე ისტორიას, დაათვალიერეს ინტერნაციონალური მეგობრობის, მხარეთმცოდნეობისა და სხვა კაბი-

სამართემლოს სს რესპუბლიკაში რუსეთის სფსრ ლიტერატურისა და ხელოვნების დღეების განსწავლაში მიღწეული სახეობი კონცერტით.

ნაშე თავის ნატიფი ხელოვნებით წარდგა გოგონათა განთქმული ანსა-მბლი „მზიური“. კონცერტის შემდეგ სტუმარი-მასპინძლებმა სამხსოვრო სურათი გადაიღეს და უფრო გაუმო-ნარდნენ ერთმანეთს. ჩვენ ვთხოვეთ პერმის სახელმწიფო ქორეოგრაფიუ-ლი სასწავლებლის სამხატვრო ხელო-მძღვანელს, რსფსრ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატს, რსფსრ დამსა-ხურებულ მასწავლებელ ლ. სახარო-ვას, მოეთხრო თავის სასწავლებელსა და აღსაზრდელებზე. აი, რა თქვა მან: ასეთ გრანდიოზულ დღესასწა-

ლაქს შეუფერება. პერმის ქორეოგრაფიული სასწა-ვლებელი დაარსდა 1945 წელს ლე-ნინგრადის ა. ვაგანოვას სახელობის შრომის წითელი დროშის ორდენო-სანი აკადემიური ქორეოგრაფიული სასწავლებლის ბაზაზე. ამ ხნის გან-მავლობაში ბევრმა მისმა აღზრდი-ლმა მოუბნა მას მსოფლიო აღია-რება, დავასახელებ ნ. პავლოვას, ო. ჩენჩიკოვას, ლ. კუნაკოვას, გ. შლავ-ბინას, ი. შპიოვოლოვს და ა. შ. სასწა-ვლებელს. გავითიანებულაი ზოგა-დაც განმანათლებლო. სპეციალური და

1926 წლის

საბჭოთა კომუნისტური პარტია საქართველოს

საბჭოთა კომუნისტური პარტია საქართველოს

საბჭოთა კომუნისტური პარტია საქართველოს

საბჭოთა კომუნისტური პარტია საქართველოს

კომუნაზი

11 ნოემბერი 1982

საბჭოთა კომუნისტური პარტია საქართველოს

გ. შარტის სახ. სსრ
სახელმწიფო სწავლებელი
1945 წელს დაარსდა

**ქართველი
წერამწერეთა
კავშირის
საქართველო
კომიტეტი**
 მისამართი
 თბილისი, ვაჟა-ფშაველას
 სახელობის
 ქ. მთაწმინდა
 № 10
 ტელ. 231111

მუსიკალური სკოლები. ჩვენი მიზანია აღვზარდოთ არა მარტო ბალეტის ოსტატები, არამედ განათლებული, განვითარებული, ღრმად მოაზროვნე პიროვნებები.

სასწავლებლის დირექტორმა, რსფსრ დამსახურებულმა მასწავლებელმა, ხელოვნებათმცოდნეობის კანდიდატმა პ. კოლოვარსკიმ გვითხრა: — ბალერინა კი არ უნდა ცეკვაფდეს, იგი სცენაზე თავისი გმირის ცხოვრებით უნდა ცხოვრობდეს. ამიტომ, რომ მოზარდებს პირველი კლასიდანვე ვაჩვენო სცენას, სწორედ აქ იხვეწება მათი პლასტიკა. ჩვენი აღსაზრდელები გამოდიან პერმის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის სპექტაკლებში — „დონ-კიხოტში“, „მძინარე მზეთუნახავში“, სასწავლებლის ბალეტ „კაპელიაში“ და სხვ.

— ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში გაიმართა „რუსეთის ახალგაზრდა ბალეტის“ საღამო, სადაც ჩვენმა აღსაზრდელებმა მასპინძლებს თავიანთი ხელოვნება უჩვენეს, — განაგრძო ლ. სახაროვამ. — თბილისის ქორეოგრაფიული სასწავლებელში ოსტატობის ღია გაკვეთილი ჩავატარეთ, შემდეგ კი ქართველ პედაგოგებთან ერთად ვისაუბრეთ ბავშვთა მხატვრული აღზრდის, საბჭოთა საბა-

პარტიულმა კომუნისტებმა თავის აკრძალულ თანატოლებს პარტიულ მრევლს განსაცემელი გამოუყვარდელი მოტივებით უსახსრდეს.

ლეტო ხელოვნების შემდგომი განვითარების პრობლემებზე. მოსარული ვართ, რომ ჩვენს სასწავლებელთა შორის დამყარდა შემოქმედებითი და მეგობრული კონტაქტები, ვიმედოვნებ, ეს კონტაქტები მომავალში უფრო გაღრმავდება.

საუბარში მისწავლეებიც ჩაერეთ. სვეტა კორნილოვა: მიხარია, გავეცანი თბილისს, მის ღირსშესანიშნა-

ობებს. დღეს კი საშუალება მომეცა გავცნობოდი თბილისულ პიონერთა შემოქმედებას, გამოცა მრავალსმიანი სიმღერების უჩვეულო პარმონიამ და ელვადობამ, მომეწონა ცეკვები, განსაკუთრებით გოგონებისა, თითქოს კვლებივით დასრიალებენ. მომიზიდავია მათი კოსტიუმები, მოძრაობის სინაზე და სიფაქიზე.

ლენა კრესტოვსკინი: საბალეტო

დასი ჩვენი სასწავლებლის კურსდამთავრებულთაგან კომპლექტდება. ჩემი ოცნებაა, მოვხვდე ამ დასში. ბალეტი ჩემი სიცოცხლეა. უსიყვარულოდ ხომ ხეირიანად ვერაფერს გააკეთებ. მეც მიყვარს ცეკვა, ძალასა და ენერჯიას არ ვიშურებ, ვმუშაობ ბევრს და ვატაცებთ, რათა კარგი ბალეტინა გამოვიდე.

ნატაშა სირნიკოვა: ბავშვობიდანვე ვოცნებობდი ბალეტზე. ჩამოვედი ქ. ჩაიკოვსკიდან და კონკურსში გამარჯვების შემდეგ მოვხვდი სასწავლებელში. ვცხოვრობ ინტერნატში. სასწავლებელში ვმეცადინებოთ ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან ჩამოსული ბავშვები. ერთი ოჯახივით ვცხოვრობთ.

საშა გულიავეი: სშირად ვმონაწილეობთ კონცერტებში, გამოვდივართ სოფლის მშრომელების წინაშე, ტრადიციულად ვატარებთ საანგარიშო კონცერტებს მოსკოვსა და ლენინგრადში, აქტიურად ვმონაწილეობთ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში...

ლ. სასაროვა: სწორედ სანიმუშო სწავლისა და საზოგადოებრივი მუშაობისათვის დაჯილდოვდნენ ჩვენი აღსაზრდელები საკავშირო პიონერულ ბანაკ „არტკის“ საგზურებით.

ნატაშა სირნიკოვა: თბილისიდან თან მიგვაქვს თქვენი გულების სითხო და რწმენა იმისა, რომ ჩვენ კიდევ შევხვდებით ერთმანეთს. ჩემს თანატოლებს მინდა ვუსურვო მშვიდობიანი, უღრუბლო ზეგა, ჯანმრთელობა, კარგი სწავლა და სანუკვაროცნებათა ასრულება. და კიდევ ბევრი მეგობარი... რადგან მეგობარი იმას არა ჰყავს, ვინც თვით არ ვარგა მეგობრად.

...მართალია ნატაშა: უმეგობრო აღამიანი მარჯვენაწვეთილ კაცს ჰგავს. რაც უფრო მეტი მეგობარი ჰყავს აღამიანს, მით უფრო ძლიერი და შედინირია იგი... შედინირნი არიან ჩვენი რესპუბლიკის მოზარდები დღეს იმ მრავალრიცხოვანი მეგობრობის ჩამოსვლით, რომლებიც ჩვენთან ერთად მთელი სულითა და გულით ზეირობენ მარადიული მეგობრობის დღესასწაულს.

ნანა ზაფაღიშვილი

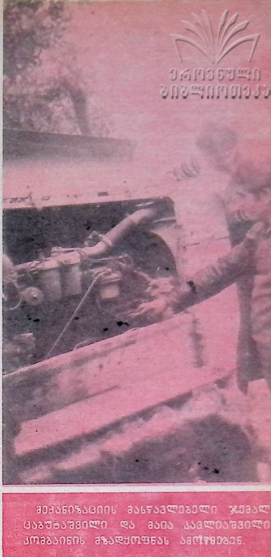

მ ა რ რ ე შ ბ ი

„პიონერები-საშობალოს“

სკოლის უკან ფარდულში მწიფე შინდისფერი ტრაქტორი დგას. თითქმის ყოველდღე ტრაქტორით უფროსკლასელები იკრიბებიან და მექანიზაციის საფუძვლებს ეუფლებიან. ხან ვინ მოუქვდა სკვეს და აავტუნებს ტრაქტორს, ხან ეინ. ისინი რომ ამ ამბავში არიან, შორი-ახლოს პიონერებიც მოგროვებიან ხოლმე და ფაფაცებთ აღდენებზე თვალს, ოცნებობენ, როდის გადავლენ მეცხრე-მეათე კლასში, რომ ტრაქტორის მართვა ისწავრონ, ისე გაითქვან სახელი, როგორც მია ბიკაშვილმა.

მაიამ სკოლაში შეისწავლა მექანიზატორის პროფესია. სკოლა რომ დაამთავრა, ბოდისხევის კოლმეურნეობაში დაიწყო მუშაობა, მართავს ტრაქტორს, ალანის ველზე მიწას ხნავს, თესვის დროა და — თესავს, სილოსის დამზადება იწყება და — ორმოში ჩაყარდ მწვანე მასას ტყეპნის. კომპაქტიურდ მექანიზატორ ქალიშვილს დღეს მარტო სიღნაღის

მექანიზაციის განსავლდობელი ჯიშაღ სავაჟაშვილი და მია ბიკაშვილი კომპანიის მუშაობას ასწავლიან.

პოდბისხეველი ნორჩი მექანიზატორი

ვლ. კსლამაჩიშვილი
თ. ბაბარდოსი ფოტო

რაიონში კი არა, მთელ ჩვენს რესპუბლიკაში იცნობენ. მაია ბიკაშვილს ბოდისხევეში ბევრი მიმბავციელი ჰყავს. წლეულს გამართულ ნორჩ მექანიზატორთა რესპუბლიკურ შეჯიბრებაზე სიღნაღის რაიონმა ბოდისხეველი ზურაბ პავლიაშვილი მიაგლინა, იმანაც ასახლა თანასოფლელები. ტრაქტორით კვლი რომ ვატარა, ვერავინ დაუწერია ხენის სიღრმეც ნორჩული იყო, ტრაქტორისაც თავისუფლად მართავდა. ზებიარდ იცოდა

მისი ნაწილების დანიშნულება. მოკედელ, რომ არ გავაგრძელოთ, ზურაბმა საპრიზო აღდგარ და დიპლომი დაიმსახურა. მათ ბაბავენ პიონერებიც, მერე რა, რომ სკოლაში ჭერი მათ მექანიზაციას არ ასწავლიან. თუ კაცმა მოიწადინა, წინ რა დაუდგება. აი, ბავალითად, მეექვსეკლასელი პიონერები მია ბავლიაშვილი და ლევან ქაჩილაშვილი. ერთიც დაავტუნებს ტრაქტორს და მეორეც თუმცა ჯიშს მიათვ ცალ-ცალკე მოიყვება.

შარშან ზაფხულს ბებია სირანამ ხელი იღრძო.

რა კენა, ხბორებს როგორა მიგებოლო, — შეწუხდა იგი.

— მე აქ არა ვარ, ბებო?! — დაამშვიდა მაიამ, — არღადეგები მაქვს, ვიღრე ხელი მოგირჩება, გვერდიდან არ მოგშორდები, ხბორებს მე მოგველო.

— ფერმამდე შორია, შვილო, გაგიტორდება. — დაენანა ბებიას შვილიშვილი.

— შენ არხეინად იყავი, შენ რა, ავტობუსით არ დაღიხარ? არაფერი მიშავს, — დაამეღა მაიამ ბებია.

დილით აღრე ბებია და შვილიშვილი ფერმაში ავტობუსს გაჰყვინენ. ას ორმოცდაათი ხბო დახვდა გო-

გონას ფერმაში. მწყემსი ქალები უპვი ფუსფუსებდნენ, ხბორებს საღამომს უხებებდნენ. მაიას თქმარად უნდოდა, ცოცხს ხელი დაავლო და საქმეს შეუღდა. ის თხრილში ჰყრიდა ნაგავს, მექანიკური ნავაგამბტანი კი იქიდან გარეთ ეზიდებოდა.

სახბორე მალე დაასუფთოვეს, მერე მოზარდილ ხბორებს სურნელოვანი თივა დაუყარეს, ჩველებს კი ასწორებში რძით აუფესეს, მაიას ჩველი ხბორების გამოკვება დაავალეს. ისიც ზან ერთ ხბოს აწოვებდა საწოვართი რქეს, ზან მეორეს.

— ყოჩაღი შვილიშვილი გყოლია, — უთხრეს მწყემსმა ქალებმა ბებია სირანას.

მეორე თუ მესამე დღეს მაიას ფერმის ახლოს ტრაქტორის გუბუნი შემოესმა. გაიხედა ვარით და ხედავს: სასილოსე ორმოში ტრაქტორი ჩამდგარა და აკუწულ ბალახს ტყეპნის. ტრაქტორის საქესთან კი მისი სეხნია, მია ბიკაშვილი ზის.

მაია იქით გაიქცა, შორიასლო დადგა და ცქერა დაუწყო.

დიღმა მაიამ მალე შენიშნა და გაუღიმა, ტრაქტორი გააჩერა და კაბინიდან გაღმოსტა.

— ძნელია ტრაქტორის ტარება? — ჰკითხა პატარა მაიამ დიდს.

— არა! ხომ იცი, თუ კაცს სურვილი აქვს!.. შენხელა რომ ვიყავი, მამას ვკითხე, ამოღენა რკინის მანქანას კაცი როგორ მართავს-მეთქი?

მამამ მითხრა: — ტრაქტორს ქვლებიც მართავენ, სახელგანთქმული ტიბანელი მექანიზატორე — მღუნე ნატროშვილი სობერენმე სკულ ტრაქტორის საქეს უჯდაო. შენც კარგ შენივანდინე, ნახავ, რა იოლია ტრაქტორის მართვაო.

— მერე, ვინ გასწავლა?

— სკოლაში ვისწავლე!

— კარ ჩვენ არ გვასწავლიან მექანიზატორის, პატარები ვართ!

— ვინდა, რომ ისწავლო?! — მინდა!

— წამოდი ჩემთან, — დიღმა მაიამ სეხნია ტრაქტორთან მიიყვანა, კაბინაში გვერდით მოისვა და უჩვენა მართვის ხელსაწყოები, რას რა იანიშნულემა ჰქონდა, სტარტერს ფეხი მიადგა და ტრაქტორიც აგუგუნდა... ჰერ წინ და უკან გაატარა, მერე გააჩერა და საქესთან პატარა მაია დასვა, სტარტერისა და სიჩქარეთა ჩართვა ასწავლა. ვერ წარმოიდგენა პატარა მაიას სიხარულს, რკიც ტრაქტორი აგუგუნდა და მსუბუქად დაიძრა წინ.

— ყოჩაღ, — შეაქო მასწავლებელმა და ახლა გაჩერება და უქუსლა ასწავლა.

მას შემდეგ ყოველდღე, როგორც კი მწყემსი ქალები ფერმაში საქეს მორჩებოდნენ, მაია უფროს სეხნიასთან გარბოდა და ტრაქტორის საქეს მიუჯდებოდა, დამოუკიდებლად მართავდა მას. ერთი ორმო სილოსი

ლემანი სილოსის დაგამავლებელ აგრემატს სამუშაოდ აწვადებს.

არ, ანთ იმუღბიან თავს ლემანი და მათა ჩარობს.

თეთონ დატყენა და გაამზადა დასახურად.

ამასობაში ბებია სირანას ხელი მოუტრა, მაგრამ მთავის ისე შეუყვარდა ხბორები, უმითოდ ვერ ძლებდა, ისევ ფერმაში დადიოდა, არც დიდ მაისს ივიწყებდა, სასილოსე ორმოს ერთად ტყენიდან ტრაქტორით.

ეს საქმე ხუთი თთივით შესიწავლა მთავამ, მაგრამ მისი ოცნება სხვა იყო. ნამდვილი მექანიზატორი ხომ ხნავს და თესავს კიდევ, აი, როგორც დიდი მთა. ისევ უფროს ამხანავს გაანდო სურვილი და იმანაც იმედი არ გაუწვლილა.

მკათათვეში პირველად ალაზნის ველზე იღებენ მოსავალს. კომბაინები მიწას მწიფე ყანისგან რომ გაათავისუფლებენ, ნაწვერალის ხენაც იწყება. სწორედ მაშინ იყო, რომ დიდმა მთამ პატარას კვალში გუთნის ჩაყენება ასწავლა.

ორი წელია, რაც მთა პავლიაშვილი ტრაქტორს ფლობს. ამ შემოდგომას ჭევილიც აბიზინდება მისგან გატარებულ ხნულში, მაგრამ ეგ რა არის სკოლას რომ დაამთავრებს, კოლმეურნეობაში დარჩება სამუშაოდ, საკუთარ ტრაქტორს ააგუგუნებს და იმოღენა მიწებს გადახნავს, თვალს ვერ გადააწყდენთ.

და მისი მამა თამაში დილოს შვიდ საათზე მილარში წავიდნენ სამუშაოდ.

მეტი რა ჩარა იყო. ავდეკი და კოლმეურნეობის საკვებმოპოვების განყოფილების ვამდეკ ელგუჯა შინაშვილს გაყყევი.

მილარი ალაზნის სამხრეთ-აღმოსავლეთით მდებარეობს. იქ ნაკლები დასახლებაა, სამაგიეროდ ბევრი მეცხოველეობის ფერმა და სახნავ-

სათესია. ფერმებში ზამთარ-ზაფხულს ხალხი ფუსფუსებს. იმისთვის, რომ პირუტყვის საკვები ზამთარშიც კამარისადე ჰქონდეთ, აქ ვაზაფხულიდან მოყოლებული გვიან შემოდგომამდე, ვიდრე ბუნებრივი და ნათესი ბალახები ხარობს, აზაფხუდნ თვისას, ნამჯასა და სილოსს. გუგუნებენ, სილოსის ასაღები კომბაინები.

მილარში რომ მიველით, სასილოსე სიმინდს იღებდნენ.

— აგერ ლევანის კომბაინი, — ამბობს ელგუჯა და მწვანედ მოზიბინე სიმინდის ნათესს ნათესს ჩამდგარ კომბაინზე მიჩვენებს, კომბაინს გვერდით დაკუწული მწვანე მასით სავეს ავტომანქანა მოსდევს.

ახლოს მიველით, კომბაინი გაჩერდა და იქიდან მზემოკიდებული პატარა ბიჭი გადმოხტა, მორცხვად ოტეგსალმა,

— მამაშენი სადლა? — ეკითხეთ. მან ქვევით გაიშვრა ხელი, — იქით იღებს სილოსსო.

ლევანს კომბაინის მართვა მამამ ასწავლა. ისე გაიწაფა, რომ ბრიგა-

პირველი და მუშაობის ნორმებს შინა კალტარისა და სასოფლისმშენის რამ ბათ დრო.

დირმა შოთა კუსრაშვილმა სასილოსე კომბაინი ანდო. შარშან და წლეულს დასოფლებულად მართავდა და ძალიან ბევრი საქმეც გააკეთა. მართო ამ ზაფხულს მილარში 300 ტონაზე მეტი მწვანე საკვები ბალახი გათობა, დასენავედ კი 800 ტონამდე მოამზადა — დღეში 18-20 ავტომანქანას ავსებდა მწვანე მასით. და თუ თითოში ორნახევარი-სამი ტონა მასა ჩადის, ძნელი არ არის საერთო წონის დაწარმოება. ახლა გამოუმუშავებს არ იკითხავთ?! ივლისში 260 მანეთი მიიღო. ერთი ამდენიც ავკიტოს ბოლოს.

— ლევანთან მუშაობა საინტერესოა, ერთ წუთს არ მოგაცდენს. — ამბობენ ავტომძღოლები ბიძინა კუსრაშვილი, გოგია მამუკელაშვილი და სხვები.

პირველ სექტემბერს სწავლა რომ დაიწყო, ლევანი მილარს გამოუტოვებდა, გამოუმუშავებდა თავის კომბაინსაც. თუმცა გული არ უთმენს და კვირაობით მაინც მიჰყუება მამას მინდორში.

ლ ე ვ ა ნ ი

ამ ვაზაფხულს სიღნაღის რაიონული ვაზეთის რედაქციაში წერილი მოგვივიდა. ავტორი გვჭერდა, მინდორში სილოსის ასაღები კომბაინზე ბოლდისხვეული მეექვსე კლასის მოსწავლე ლევან ქაჩილაშვილი მუშაობს და ავტომანქანას სასილოსე მწვანე მასით ავსებსო. ყოჩაღი ბიჭია, ძალიან გათხოვთ იმაზე წერილი დაბეჭდოთო.

წერილი კი დავბეჭდეთ, მაგრამ თითქოს არც გვჭეროდა, რომ მეექვსეკლასელი კოლმეურნეობის გამგებობაში კომბაინი ანდო.

ავდექი და ლევანის სანახავად წავიღო.

დილის 9 საათზე ბოლდისხევის კოლმეურნეობაში ვიყავი.

— დავაგვიანდა, — ღიმილით მითხრა კოლმეურნეობის თავმჯდომარე გაიორ გელაშვილმა, — ლევანი

წიგნები
პუბლიკა

იუნკა, ტეცხლი!

მხატვარი
ჯანაქო ლომია

თბილისში ცხოვრბის ერთი საცობად ახალგაზრდა შუაზნის კაცი.

ზევის დღეებში ეს კაცი თხოვნიერ მცდლობდა და ორდენით მკერდდაშეყენებულ გამოდის ქუჩაში. იგი იხე ახალგაზრდად და გამოიყურება, რომ ხშირად თავადვე გრიღება ისარგებლოს სამარუდო ომის ვეტერანის კანონიერი უფლებებით.

ბრადა, ამ კაცმა დიდი სამამულო ომის ქართველი გამოიარა.

ომი მან ათი წლისამ დაიწყო და თხოვნიერტისამ დაამთავრა. როცა უაზისტური

ა მ თ ხ რ მ ბ ა

გერმანია თავს დაგვისხა, იგი პიონერი იყო, მაგრამ ექლსახვევი თოქმის არ უტარებია, უფრო ედო ხოლმე — მუღალად. ხოლო როცა ომი დათავრდა, მკერდზე უკან კომკავშირული ნიშანი ეცვია. ამ ალბატური ექლსახვევი მან უფლებად ჩამოიტანა თბილისში და ახლაც შენახული აქვს ოპში გატარებული დღეების სახსოვრად.

თუმცა მან კიდევ ერთი სახსოვარი ჩამოიტანა ომიდან — ფილტვში გაჩხერილი ჭურჭლის ნაშხერევი... მაგრამ, ამის

მიუხედავად, დღესაც მწუხარება, „საქართველო“ თბილისის თბქელის კაღრების განყოფილების ხელმძღვანელობს.

გარდა ამისა, იგი პიონერია თუ ოქტომბრული ნებისმიერი ღონისძიების მუდმივი სახორეული და სამატიო ხტუმარი...

კარგა ხანია მამკალებს სურვილი — მოვიხროთ მის შესახებ.

მაშ, იცნობდე — ეს ახალგაზრდა შუაზნის კაცი ევენია ივანეს ძე ტპარაკაველია.

1

— აი, ნახე, თუ თავბედი არ გაწყვედინო, შე ქეცია-ნო ავაზაკო, შენ! ეს უღვაში მომპარსე, თუ სიგრძე სიგანედ არ გიქეიო! კატასავით მიგახსრნობ, მოგკალებ და არ გაცოცხლებ, შე ჭიკაყვალე, შენ!

— არ დამარტყა, რა, ძია, არ დამარტყა! განგებ ხომ არ მიქნია! დღვას გეფიგებე, შემიხვევით მომიხდა, ძია! არ დამარტყა, რა! ვაი!

ეს „ვაი“ ქამრის ტყლაშუნს მოჰყვა. შენია ფანჯარას მიაწყდა და მეზობელ ეზოში გადაიხედა. კი, ნამდვილად ასე იყო: მარჯ მარჯმომოვი ბეზუსი ქამრით კანჭებს უღილავებდა კაფანდარა თემო გამილადიშვილს. თემო კალიასავით დახტოდა ხელისგულისაოდე ეზოში, როგორმე გამეტებით მოქნული ქამარი რომ აერიდებინა, ხან ოთხად იყეებოდა, ხანაც ხელს უხვედრებოდა, იქნებ გამოვტაცო, მაგრამ ამას იყო ყველაფერი.

შენიას ბევრი არ უფიქრია, ხის ხვეული კიბე კისრისტებით ჩაირბინა და ეზოში მეზობელ ქალებთან მოსაუბრე ბებისას ისეთი სიჩქარით ჩაუქროლა, მოხუცმა მხოლოდ შვილიშვილის მეზღვაურულ ზოლიან მაისურს მოჰკრა თვალი და ისლა მოასწრო, რომ მიამახა:

— საით გარბინარ, ბიჭო, რა ეშმაკი მოგვლანდა?! და მაშინვე ხელი ჩაიქნია: იცოდა, პასუნს მაინც ვერ მიიღებდა.

მარჯ მარჯმომოვი მხოლოდ წამით შერქვიფდა, მაგრამ მყისვე გონს მოეყო და თვალმოჭუტული დაეცქერდა დასარტყმელად მოღრებულ ქამარსა და მორიგი შესტომისათვის შეჩქარებულ თემოს შორის თითქოსდა ციდან ჩამოვარდნილ ტანდაბალ, მაგრამ ჩაფსკენილსა და ძვა-

ლმსხვილ ბიჭს.

— შენ რალა გინდა, ტოპრაკანთ ნაშიერო?

— რათა სცემ ამ ბავშვს, მარკო ძია?

— რათა, ადვოკატობას მიიბრებ? აბა, მარდაღ, იქით მიდექი, თორემ... ამას ხომ ხედავ?

ნაღდი დღევის ქამარი იყო, სქელი, სამი თითის სიგანე მაინც იქნებოდა.

— ვერ დამკრავ, მარკო ძია! — შენია მკერდი გამოზნოქა, აქაოდა, არ მეშინიაო.

— ისე დაგკრავ, რომა...

— დამკრავ, მარკო ძია, და ხვალვე წირვას გამოეყვან მეგ შენს ბელას! სულ ერთი ციფქნა საწამლავე ეყოფა!

ბეზუსი გაშუმდა.

— რას იზამ?

— წირვას გამოეყვან-მეთქი... იქნებ ხვალამდეც არ დავიცადო და დღესვე მოვიხსრნო...

მარჯ მარჯმომოვის ხელი ჩამოუვარდა, თვალის დახამხამებაში უცნაურად მოეშვა და მოიჩვარა ეს ამსიგრძე კაცი. მაგრამ მომდევნო წამს ბეზუსი ისევ დაუღულა საკუთარ თავსა და სხეულს, ხელის სწრაფი დაქნევით ქამრის მეორე, თავისუფალი ბოლოც მუჭში მოიქცია, თვალში გადააბრიალა, რიდაც ავად ჩაიდღულა, შებრუნდა და ზრიალით შეიჯახუნა თავისი ბინის კარი.

შენია და თემო ლანდივით გასხტნენ ეზოდან, ორიორე და კვარტალი გაიბრინეს და მტკვრის ნაპირას ამოჰყვეს თავი.

ბიჭებმა რიყეზე ჩაირბინეს და ტირიფების მეჩხერ ჩრდილს შეეფარნენ.

— რას ვეროდა? — კითხვა ეყენია მგეობარს, როცა სული მოიბრუნეს.

— მოდი და ვაიყო! ჩემთვის ვვარჯიშობდი, შურდულით მიწაში ვისროდი. ეგ იყო და ეგ.

— მეტი არაფერი?

— მეტი რა... ერთი კენჭი რიყაშუბით ასხლტა და ჯიბურზე ზუსტად მაგის ფანჯარას მოხვდა.

— მეტი არაფერი?

— დედას გეფიცები! მოხვდა და ჩამოვარდა თავისთვის! მინა არც კი გაბზარულა. იმ ქვიციან ძაღლს კი შეეშინდა და წაუჭყავი ატეხა. დიდი ამბავი! ქვეყანა სომარ დაქვეყნალა?

— დაიქეცა, აბა არა? ის ძაღლი მაგას მართლა მთელ ქვეყანას უჩვენებია. აბა ერთი მაჩვენე, მაგრად დაგალოურჯა?

— კიდევ კარგი, დროზე მომეხველე, თორემ...
— იფ! — ნაძალადევად ჩაიყინა ეყენამ. — არა უშავს, კარვად უშეშავნია.

ერთხანს მდუმარედ ისხდნენ ვეება ლოდზე. შუადღე აღოვდებოდა და ქალაქს უკვე ბული ასდიოდა. აქ კი, ტირიფებქვეშ, ისე საამოდ გრილოდა, მტკავირც ისე ხალხიანად მოუდუნებდა...

— მართლა მოუწამლავდი ბელას? — უცებ თქვა თემომ.

— რაო? — გაუკვირდა ეყენიას — სულ სხვა რაღაცაზე ფიქრობდა ალბათ იმ წამს. — აა! ბეუსის ბელაზე ამბობ? არა, კაცო, რის საწამლავი, რა საწამლავი!.. სადა მქონდა!

თემოს ვაეცინა და გულზე მოეშვა. მაშინვე ის ვასსენდა, როგორ მკურნალობდნენ ამას წინათ ისა და ეყენია მეზობლის კაცის კნუტს, თათი რომ მოაყოლა კარებში საცოდავმა...

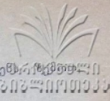
2

სატიოს რიყის თავში, ჩელუსკინელთა ხიდის ოდნავ ზემოთ, მტკვარი ორ ტოტად იზღებოდა. მარჯვენა ტოტში წყლის მთავარი მასა მისჩქეფდა, მარცხენა კი, როგორც ჩანს, ნაკლებ დაქანებული იყო და წყალი გაცილებით მდორეად მიედინებოდა. აქვე ფსკერიდან კლდე ამოშვერილიყო, დინებას თითქმის მართი კუთხით უცვლიდა გეზს და კარგა განიერ მშვიდ მორევს ქმნიდა. მორევს ვამბობ, თუმცა წყალი შიგ თვალდასანახად არ ტრიალებდა, გაცილებით წმინდაც ჩანდა და პატარა შემდინარგამდინარე ტბა უფრო ეთქმოდა, ვიდრე მორევი.

ბეუსისთან ზემოაღწერილ შეტაკებამდე ორიოდ თვით ადრე, შუა ივლისში, ეყენიას თემომ მოაითხა. ძმაკაცი მარტო დახვდა: მამა ფოთის სანაოსნოში მუშაობდა და დედაქალაქში თვეობით არ ჩამოდიოდა, ბებიას საავადმყოფოში იწვა — ასთმამ შემოუტია ბოლო ხანებში, ხოლო დედა, კლავდია ფედლოროვნა, იმავე საავადმყოფოში მუშაობდა ექთნად და საღამომდე შინ არ დაბრუნებოდა.

— წამო, საბანაოდ წავიდეთ.
— მტკვარზე?

— კი, პავლიკას ტბაზე.
— ეგ რომელი ტბაა?
— აი, წყნარი მორევი რომ არის აქვე, ჩვესმარტო...
— იყეს? სატიოს რიყის თავში...
— აბა რის ოსდევინებანი?
— გცოდნია და ეგ არის. ერთ მანეთიანს მოვაშვებ და ოსხივეს ჩავკვივებენ. ოთარი და მარტივ მადიან.

პავლიკა და მისი ორი მეგობარი გაველურებული ლედვის ჩრდილში ისხდნენ და მზესუშირას ანატუნებდნენ. ლეღვი ზედ ნაპირზე ამოსულყო, სანახევროდ გაშოშვლებული ფეხები ისე დაშავებოდა და გაშავებოდა, რომ მისი შეხვევა კაცს გულს მოეკლავდა, მაგრამ თან ლამაზიც იყო, რაღაცნაირი ჩუმი სიბლი ჰქონდა. ბიჭებს დასაჯდომად ღიღორნი რიყის ქვეში მოემარჯვებინათ. ტბიდან ასღასან ამოსულიყვნენ, ტანზე აქა-იქ ჯერაც ასხლათ წყლის ბრჭყვიალა წვეთები.

ყენია პირველად სედავდა ტრუსისამარა პავლიკას და გაუკვირდა — არ ეგონა, ასეთი ძვალწერილი და სუსტი თუ იყო. არადა, თავის უბანში, ტოლ ბიჭებს შორის, „ყოჩაღ“ ითვლებოდა, თუმცა მისი ვალახული არავის არასოდეს უნახავს ვინმე. ეყენია მასთან შედარებით ტანდაბალი ჩანდა, მაგრამ გაცილებით ჯანიანი და დაკუნთული იყო — მამამ ტყუილად კი არ მოაჩვია პატარაობიდანვე ესპანდერითა და პაწია პანტელებით ყოველდღიურ ვარჯიშს.

— რაო, დაცხათ, ბიჭებო? — ცალყვად გაიღიმა და

ირიბად ამოიხედა პავლიკამ. — იქნებ ვაგრილება გინდეთ? ჰა?

— ჰო, საბანაოდ მოვედით, — რაკი სხვები შეყოვნდნენ, ისევ თემომ თქვა საიქმელი.

— ჰოდა, სომ კარგად იცი, რაც არი საჭირო? — პავლიკამ ცერი და საწვეზელი თითი ერთმანეთს გაუსვა. — თუ, იქნებ, ნატური გირჩევნიათ? რა გაქვთ — კიტრი, პამიდორი, ვაშლი, შოკოლადი? ნუ გრცხვენიათ, თამამად მაიქვიეთ, სმა ამიღეთ!

— მანეთიანი გვაქვს, — თქვა თემომ.

— მანეთიანი, იცით, სად მიიკარით? — პავლიკამ რიყზე გააწიკა. — ოთხ კაცზე ერთი გაქუცული მანეთიანი? ორი მაინც მაიტათ! თუ არადა, პიდა აქედან! ბაჟი — ბაჟია, ყველამ უნდა გაივით! ე რა მაზალო ხალხია, ტო, ვერაფერი მშენისმენია!

— თუ, არ გვაბანავეთ?

— მუჟთად, ტო? მექვიდე სომ არ დაგიკირავოთ? არა, ძმაო, ჩაიარეთ. მტკვარი დეიდა.

თემომ მარტხა და ოთარს შეხედა, მერე ჟენიას მიუბრუნდა:

— რა ვქნათ?

ჟენია ინტინქით მიხვდა, რომ ამ ერთი შეკითხვით მისი პრიორიტეტი, მისი მეთაურობა აღიარეს, მათხდა-მოკიდებულებაში თვალის დასამსამებებს უმაღლესი შეიცვალა და ახლა მარტო თემო კი არა, ყველა იქ მყოფი, მოსულეზიც და დამხედურებიც, მას მისჩერებოდნენ. და ალბათ მომავალში ბევრი რამ იქნებოდა დამოკიდებული იმაზე, თუ როგორ მოიქცეოდა, რას გადაწყვიტდა ახლა ტოპრაკანთ ბიჭი.

ჟენიამ სწრაფად გადაიძრო ზოლებიანი შეზღვეურული მაისური, შარვალი გაიხადა, ლეღვის ტოტზე გადაკიდა და რიყზე ისკუპა.

— წყალში არ ჩახვიდე, გესმის შენა? — წამოვდა და მორტინალი მოზვერივით დასარა თავი პავლიკამ. — მე გუბუნები.

— არც ჩავდივარ. იცი, რა, მოდი, ჯერ ვიჭიდაოთ. — ნაწყვეტ-ნაწყვეტად, მუქარაშერეული ხმით მიაგება ჟენიამ. — ამახ კიდევ მე გუბუნები! — გამოაჯავრა.

— ვითომდა რათათ?

— რათათ და იმადაო. ვინც აჯობებს, წყალშიაც ის ჩავა, ვინც დამარცხდება, ის კიდევ ამიერიდან ზაგს გადაიხდის. ჰა, გამოდი!

ორი თეთრი თოლია უხმაურო ფრენით დაღმა მიჰყვებოდა დინებას.

— მაზალო ტიპი ხარ, ამ რიყზე ჭიდაობა იქნება, ტო?

— ეგ შენ იდარდე, შენ უნდა გაჯაკრა ბუჭებით, მე რა მენადლეება! ჰა, მოდი, რაღს ელოდები?

პავლიკამ სწრაფი მზერა შეავლო ჟენიას ჩაფსენილ სხეულს. მერე თვალეში შეხვდა. არა და არა, არაფრით არ შეესაბამებოდა ამ თვალების კეთილი და ალალი გამოხედვა მათი პატრონის მკვეთრსა და თავხედურ კილოს.

— არ მინდა ჭიდაობა, — სმადაბლა თქვა პავლიკამ.

— თუ ეგრეა, მაშ... — ჟენიამ ზემოთ აიხედა და თავის ბიჭებს თვალი ჩაუკრა: — აბა ჰე, მეზღაურებო, რაღს უდგახართ, მომყევით!

თვითონ ისკუპა და ჭვილივით მკვეთრად და უხმოდ ჩაეშვა წყალში, ისე, რომ მზეფეიც არ აუყენებია. კარგა ხნის შემდეგ ამოყვინთა, მხიარულად დაიფრუტუნა, ჯერ მხარული მოუსვა, მერე „ბაყაურზე“ გადავიდა, ზოლის დელფინივით ამოტრიალდა და უკან გულადმა გამოიღრა. ბიჭებმა პირი დააღეს.

— სად ისწავლე, ბიჭო, ასეთი ცურვა? — ძლივს ამოიღო ხმა ოთარმა.

— როგორ თუ სად? აი, პავლიკასაგან ავითვისე, — გაიცინა ჟენიამ, ნაპირზე ამოვიდა და გვერდებზე ხელის-გულეში დაიტყაპოთ.

— მორჩი ვართ! მართლად საიდან იცი? — დაინტერესდა მარტიც.

— ეგ სომ ყოველ ზაფხულს ფოთში დადის, თავის მამასთან, — მამინვე აუხსნა თემომ. — შავ ზღვაში ისწავლა ცურვა.

მარტლაც, ჟენიას მშობლები შეთანხმებულები იყვნენ: მამა ზამთრობით იღებდა შეგებულებას და მთელ იან-

ვარს თბილისში, ოჯახში ატარებდა, დედა კი — ზაფხულ-ლობით. რაც ვენიას თავი ახსოვს, მშობლების ეს ერთხელ-ვე დადგენილი წესი არასოდეს დაურღვევიათ.

— ეგ რა, — დადასტურა ვენიამ. — მამაჩემმა მასწავლა, მგონი დაბადებისთანავე. იცით, თვითონ როგორ ცურავს? მთელი სანაოსნოს ჩემპიონია... წელსაც ვიყავი ფოთში, მთელი ივნისი იქ გავატარე. ეგ არაფერი, თუ ძალიან ვინდო, თქვენც გასწავლით, სულ ადვილი საქმეა. პავლიკ, მოდი აქა! — გასძახა.

პავლიკა ნულა მიუახლოვდა.

— შევრიგდეთ? — ხელი გაეწოდა ვენიამ.

— აბა როდის გვიჩხუბია, რო? — ჩაბურტყუნა პავლიკამ და მარჯვენა შეაგება. ცოტათი მაინც დაბოლილი ჩანდა.

— რას იტყვი, შენსას არ იშლი, თუ...

— რას არ ვიშლი?

— გინდა, ბავი გადავიხადო?

— მოგცლია ერთი შენცა!

— შენ რა გინდა, მე გისდი! ოღონდ იცოდე, არც ფულით და არც ნატურით.

— მა რითი? — დანიტურესდა ერთი დამხვედურთავანი.

პავლიკამ მრისხანედ გადაუბრიალა თვალები არამკითხვს.

— რითი? ერთ ისეთ საინტერესო ამბავს მოგიყვებით, რო... წიგნში წაგიკითხე. იცით, რა წიგნია? გაგიყვებით.

ამას არავით მთელია, თვით თემიც კი. ახლა ყველა პავლიკას მიაჩნებდა. მაგრამ ხმა არც იმას ამოუღია.

— რას გაშტერდით? — ინიციატივა არ დამო ვენიამ იმ მოჭადრაკეზავით, რომელმაც დებიუტშივე მოიპოვა უპირატეობა. — მართლა გეუბნებით. თუ თანახმანი ხართ, მიდით, ასეთი წესი შემოვიღოთ: როცა ვინმე ახალი ტიპი საბანაოდ მოვა, წყალში მანამ არ ჩაუშვავთ, სანამ რამე საინტერესო წიგნს არ მოგიყვება...

— თუ წაკითხული არა აქვს? — იკითხა ოთარმა.

— არა აქვს და — წაკითხოსო! მე ვათხოვებ.

პავლიკა თითქოს ჩაფიქრდა.

— ესეც შენი ბავი, ა, პავლიკა, რას იტყვი?

— კარგი, რა, რას აიჩიე ეს ბავი, — დაიმორცხვა პავლიკამ. — ჩემი მოგონილი კი არ არის...

— მე თანახმა ვარ! — თქვა თემომ და, თითქოს გაკვეთილზე, ხელი ასწია.

— მეც, მეც, — მაშინვე შეაჩიეს ოთარმა და მარატმა.

პავლიკა ყოყმანობდა.

— ჯერ ერთი, პავლიკა, — ფიქრის დრო აღარ დაუტოვა ვენიამ, — ეს ტბა შენთვის არავის უჩუქნია და ასეთ რამეებზე ჩვენში კერძო საკუთრება არ არსებობს. მეორედღეს თუ სხვად პიონერები უნდა გავხედეთ და შენ კი აქ ვაჭრობა წამოგიწყია — კიტრიო, მისხალიო, ბალიშა კანფეტებიო... რა, კერძო დუქანია? სირცხვილი არ არის?

„ზუსტად ჩვენი მასწავლებელიც რომ ლაპარაკობს! — გაიფიქრა მარატმა. — ხმა აქვს სხვანაირი, თორემ თვალის რომ დახუტო, ნინო მასწავლებელი გეგონება...“

პავლიკამ თავი მიაბრუნა და გაღმა ნაპირს მიაყინა მზერა. ვენიას გაეღიმა, მიხედა, რომ საბოლოოდ გაიმარჯვა.

— მოდეთ, ახლა კი ყველამ ერთად ვიბანათო, — უფრო მეტი თავდაჯერებით შესთავაზა ბიჭებს. — მერე, თუ გულით ვინდათ, რაკი ბავის გადახდა ვიკისრე, პირველი მე დავიწყებ და „გულივერის მოჭადრაკობას“ მოგიყვებით. იცით, რა წიგნია? გაგიყვებით. თანახმანი ხართ?

პირველი თემო გადაეშვა წყალში მხიარული ყოყინით, მას ოთარი და ის ორი დამხვედური ბიჭი მიჰყვნენ. პავლიკამ ოდნე დააყოვნა ნახტომი, ბოლოს კი ექვსი ბიჭი ერთად აღდგაფუნდა და ეს მშვიდი ტბა მართლა გადარულ მორევს დაემსგავსა.

ნაპირზე მარტო მარატი დარჩა. იდგა და დარცხვენით ილიმებოდა.

— ჩამო, ბიჭო, რას დაყუდებულხარ მანდ?! — ამოსძახა ოთარმა. — რა მოგივიდა, ცურვა არ იცი? მარატმა თავი გაქანია.

რიყეზე პავლიკა ამოვიდა. მკლავებსა და გვერდებზე 9

ხელისგულებით ჩამოიწურა წყალი, ტრუსის ტოტებში მოიქცია და რამდენადღე შეიძლებოდა, გაწურა.

— მაგ ბიჭს რა პეკიან? — აკითხა მარატს.
— ვისა?

— აი, მაგას... ჩემთან ჭიდაობა რომ უნდოდა.
— ჰოო, ეგ შენიაა, ტორაკაგილიო. მაგის მამა კაპიტანია, გემების უფროსია, ფოთში მუშაობს.

— როგორი ბიჭია?
— ვინა?

— ვინა და ეგ შენია! აბა მამამისზე კი არ გეკითხები!
— ჰოო, შენია მაგარი ბიჭია. არაფრის არ ეშინია. ერთხელ მეზობლის ბინაში ქურდი მიიპარებოდა და მაგან დაიჭირა.

— მორჩი ერთი! — უნდობლად გაიღრიჭა პავლიკა.
— მართლა გვეუნები! — თითქოს ნინისის მოგებით, მან შენვე მიაგება მარატმა და თავისი ძმაბიჭის ვაჟაცობის

ვახსენებამ გული სიამაყით აუგსო. — ის ქურდი ფანჯარაში მიძებრებოდა, შენამ დაინახა, იატაკის საწმენდ ჯოხის ხელი დაალოო, ვარტე გამოვარდა და ისეთი მოსცხოს, ტკივილისა და ეგონისაგან ღრიალი დააწყებინა.

ალიაკოთზე მეზობლები გამოცვივდნენ და გაქაჩეს.
პავლიკამ ტბას გახედა. შენია მალაყებს გადადიოდა წყალში. სხვებიც ცდილობდნენ, მაგრამ ცუდად გამოსდიოდათ და იდგა ერთი გნიახი და სიცილ-ხარხარი.

— ერთხელ ღამით კუკის სასაფლაო მარტოკამ გადაიარა.

— ვინა, ტო?
— ვინა და შენია. აბა მამამისზე კი არ გეუნები! — სამაგიერო გადაუხადა მარატმა.

— ჰო, კარგი, რა ზღარბივით იჩხვლიტები. მოყვეი ერთი, როგორ იყო.

— როგორ და სულ უზარალოდ. საღამო ხანს შუა სასახლაოზე, ერთ-ერთ საფლაგზე წიგნი დავტოვათ. ღამით, ასე თერთმეტი საათი იქნებოდა, ორნი კუკის თავში დაედევით, ორიც ბოლოში ელოდა. ნახევარ საათს მოუნდა შენია სასაფლაოს ვაგლას. მთვარიანი ღამე კი იყო, მაგრამ... ჩვენ ღამის გულები დავგვისკადა, მაგას კი აინუნ-შიაც არ მოსვლია. აი, ეგეთი ბიჭია.

პავლიკა დაისარა. პატარა ბრტყელი ქვა მოძებნა, ხელი მარჯვედ მოიქცინა. ქვა გასრიალდა. სუთჯერ თუ ექვესჯერ ახსლტა ზედაპირიდან და შუა მდინარეში გაუჩინარდა.

— მაგარი ბიჭი ყოფილა ეგ თქვენი შენია! — თითქოს-და სინანულით თქვა პავლიკამ და ამოსუნთქვას გულიც თან ამოაყოლა.

3

ცირკის მხრიდან ჩელუსკინელთა ხიდისაკენ ჩამავალი, სულ ახლანდ გაჭრილი ფართო გზის მარჯვენა ტროტუარზე აწოჩილი, მხრებში თავმარგული, ჯიბეებში ხელმეჩაწყობილი კაცი მოდიოდა. მზე ჰა და ჰა, საცაა უნდა ამოწყვერილიყო, მტკერიდან მშვიდი სიო უბერავდა და საკამოდ გრილობდა.

სუმბ, გოგუნებულმა კაცმა კისერი წაიგრებულა და მტკვარს ჩააქვერდა. თვალები მოიფშვინტა. არა, ნამდ-

ვილად არ ატყვავდა მზერა: ნელა, უხმაუროდ, თითქოს სიხმარში ხლებოა, ხიდის მარცხენა მალის თაღიდან ტივი გამოცურდა და თავქვე დაჰყვა დინებას. მოქალაქედ ნამბივი ააჩქარა, ხიდეზე შედგება მტკერილი მოაფრის გადაწყვე.

ტივი იყო, ნამდვილი ტივი!
აქეთ-იქით, მარცხენა-მარჯვენა განაპირას, თითო ტან-მორჩილი მებრეე დინჯად უსვამდა ორთავყირებს; ერთ ბოლოში იდგა, გრძელდიან; სატიოზე, ახლანდელი ჩელუსკინელთა ხიდის ცოტა ქვემოთ, ნაპირს მოადგებოდნენ, ტივებს არღვევდნენ და შემოდ ან სამენ მასალად ყიდდნენ.

მორები იყო, წუნს ვერ დასდებდი!
ცოტა უფრო ადრე (კაცს კარგად ახსოვდა ის წლებიც) მართალია, უწინდელივით ხშირად აღარა, მაგრამ კანტუკუნუდად მაინც, ნამდ მოქვიფთვა ვუნდნ ტივით ჩიავლიდა მტკვარს სატიოდან ორთავჯალამდე არღნის ჭყვიტინით, ყარაჩოხელური სიმღერებითა და შამფურების ტრიალით...

— ტივია! — ხმადაბლა, თავისთვის ჩაილაპარაკა კაცმა. კიდევ უფრო მეტად გადაიწია წყლისკენ, კეპი მოიმეულია და ჰაერში დაატრიალა.

— ე-ჰეი, მეტივებო! — ჩასძახა მტკვარს.
— ე-ჰე-ჰე! — ამოგუგუნდა ქვევიდან ყვირისა.
— გაუმარჯოს! მეტივებს გაუმარჯოს!
პასუსად წკრიალა ხმამ ამოსძახა:

სატიოზე ტივი შეჰყა-ა-არ,
ტივი არის ნაქვის ხისა-ა-ა...

კაცმა სმენას არ დაუფერა. მომდერალმა, თითქოს ეს იგრძნოო, მაშინვე, ცოტა არ იყო, ნაჩქარავად, მოადევნა:

ორთავყირები მოვახსი,
მოსახმელი არის წყლისა-ა-ა...

ნელა, ისევე ნელა, როგორაც წედან გამოცურდა ხიდის თაღიდან, ტივი თანდათან, მოჩვენებასავით გადნა რძისფერი ნილში და თვალს შეეღებოდა.

ის იყო, მზეც ამოიწვერა და მტკვარს, მის ნაპირებს, მთელ თბილის-ქალაქს ოქროს ჩქერი გადამოადგარა.

4

მტკვარზე ტივით მოგზაურობის იდეა შენია ტორაკაგილივლს დაებდა.

...იმ დღეს ზოოპარკში მიჰყვებოდა ბუბიას (რას იზამ, ზოგჯერ მოხუცობსაც უნდა ახამოვწო, მარტო ჩვენი თავისთვის ხომ არ ვარსებობთ!). პლენარის პროსპექტს დაჰყვენ, ჩელუსკინელების ქუჩა გადაჭრეს, კონსტუქციის პირველ შენობასთან მარცხნივ აუხვიეს და ის იყო ბუბიას რაღაცის სათქმელად პირი გაალო, რომ შენია ელ-ლის სისწრაფით დაუსდებდა ხელიდან მოხუცს:

ჭრელპურვანა, მოკლექაპუჭიანი გლეხი კი არ ხეივანდა ივდა ურემზე და თამბაქოს აბოლებდა.

ბოლოს და ბოლოს, როგორც იქნა, მეზორნემ ადლო აუ-ლო დინებს და თავისი ტივადქეული ბორანმეკრეტქესქსი შესართავთან, მტკვარში პატარა ნახევარკუნძულზე შეგვიქმნი რილ ტირიფებიან რიყზე მიაყენა ნაპირს.

„ტივი!“

ჟენია მეორე დღითვე საწოლში თავს დაადგა თემოს.

— ადვი, ჩაიცვი მინგეჩაურში მივდივართ.

თემომ თვალები დააჭყიტა:

— მოიცა, ვერე რა, ჩვენს ახალ ცირკს დაარქვენს?..

— ცირკს კი არა... ქალაქია ეგეთი აზერბაიჯანში.

— მერე იქ რა გვინდა, ბიჭო?

— ჩაიცვი, ჩაიცვი! რა მოგიფიდა, როდის იყო, ამდენს რომ ლაპარაკობდი? ამ წუთში კი არ მივდივართ. ჯერ ტივი უნდა ავაგოთ.

— რა ტივი, რის ტივი?! სიციხე გაისინჯე ამ დღით? ხომ არ გაგიფიდი, რაებს მელაპარაკები?

— ადვი-მეთქი, ში ძილისგუდავ! ჩაიცვი და ყველაფერს მოგიყვები...

თურმე წლებულს, ფოთში ყოფნისას, ჟენია ერთ მინგეჩაურელ ბიჭუნას, მირზა ალიევს დაამაკაცებია. მამები ერთად მუშაობდნენ სანაოსნოში და წლებსი მანძილზე მხარდამხარ შრომას, დღისით და ღამით ზღვსთან და ქარიშხალთან ჰიდილს მჭიდროდ დაემგობრებინა ქართველი და აზერბაიჯანელი კაპიტნები. ბიჭებმაც სწრაფად გამონახეს საერთო ენა. დილით რომ ერთმანეთი გაიცენეს, შუადღისას უკვე ყველაფერი იცოდნენ ერთიმეორეზე, საღამოს კი განმორება აღარ უნდოდათ... ბოლოს, ის განმორების წამი რომ დადგა, ჩუმ-ჩუმად ცრემლი მოიწმინდეს, ერთმანეთს საუკუნო ძმობა შეჰყვივს და მირზას პირობა ჩამოართვა, აუცილებლად მინგეჩაურში მე-წვიო.

— მერე, შორს არ არის ეგ შენი მინგეჩაური? — თემოს აქამდე საერთოდ არ სმენოდა ამ პატარა ქალაქის სახელი.

— ორ დღეში იქ ვიქნებით, — საქმე გააიოლა ჟენიამ.

— დილაადრინა გავალთ, ღამეს შუა გზაში გვათვეთ — კეთილ ხალხს რა დაღვეს. მეორე დღის საღამოს კი მირზასთან ამოვყოფთ თავს. არ გაგიფიდე? გაისამდე არ მელიოდება!

თემომ ცხვირის წვერი მოისრისა.

— მერე, ჩვენები?

— წერილს დავუტოვებთ, ყველაფერს ავუსსნით.

— ტვიც მასალა? — ახლა საქმის პრაქტიკული მხარით დაინტერესდა თემო. — მასალას შოვნა არ უნდა? ჟენიამ ხელი ჩაიქნია:

— ეგ ადვილი საქმეა. პავლიკას მამა დიდუბის სამხებრაში მოუშობს. ის გვიშოვის ისეთ მორგებს, თავად რომ არაფერში არგაიოთ, ტვიცისთვის კი გამოსადეგი იქნება. არა მგონია, დაგვამადლოს. თოკებს, ლურსინებსა და სხვა წვრილმანს ჩვენ თვითონ მოვუვლით. ეე, შენ იცი, რა მოგზაურობა მოგველის?

— ბები, რაღაც ამბავია! გავიქევი, ვნახავ! — და ხიდი-სკენ მოკურცხლა.

— უჰ, შე მამალიავ! — უბოროტოდ წაიბუზუნა ევლოკია ლვოვნამ და ნაბიჯს აუჩქარა: მართლაც, ხიდის მოაჯირთან ხალხი შეგროვილიყო, ინტერესით გადაჰყურებდა წყალს და ჩოჩქოლებდა.

დიდუბეში ბორანი მოეგლიჯა მტკვარს, ნული ტრიალით მოცურავდა. მეზორნე, ცოტა ჰრ იყოს, შემინებული ჩანდა, გრძელი ჭოკით ხან მარჯვნივ აწვივდა ფსკერს, ხან მარცხნივ. ბორნის ერთადერთი მგზავრები ხარ-ურემი და მეურმე იყვნენ. ხარები მშვიდად იცხნებოდნენ,

ბავშვ მარიამი

ჩვენს ეზოში მარიამი

დიდებული ქალი არი.
 თუმცა, როგორც წესია,
 სახლში მოსდის პენსია,
 მაინც გვიხმობს პატარებს
 და გაკეთილს ატარებს.
 ჩამოგვართმევს პირობას:
 — მთავარია ზრდილობა!
 — ვარდის ნამით ნამული
 მთავარია მამული!
 და ჩვენც ერთად ვმღერავართ:
 „ძველიაძველი ერი ვართ,
 მაგრამ ჩვენი დიდება
 უფრო გამობრწყინდება
 საქმით,
 აზრით,
 ფიქრებით —
 ჩვენ თუ კარგი ვიქნებით!..“
 დიას, ბებო მარიამი
 მისაბაძი ქალი არი,
 კეთილიც და უბრალოც,
 თანაც ძალზე ზრდილია.
 მთელი ჩვენი უბანი
 მისი გამოზრდილია.
 გაიკეთებს სათვალეს,
 ყველას შეგვათვალთვალვებს:
 — ბიჭო, შენი მამიკო
 ასე არა წვალობდა...
 — გოგო, შენი დედიკო
 უკეთესად სწავლობდა!..
 დე, გახსოვდეთ მთავარი:
 შრომით,

წარმოჩინებით —
 საქართველო გავალებთ —
 მამებს სჯობდეთ შვილები!
 მეგობრებო, ბავშვებო,
 შემოკრბენით გარშემო,
 დე მადლობა მარიამს
 ვუთხრათ, — ჩვენი ვალია!..

აპარია კლასში

ეს საკითხი მთავარია —
 კლასში მოხდა ავარია.
 რაკი მოხდა ავარია —
 მსაჯულობა გვავალა.
 მოგვიფიეთ კლასის კრება —
 სხვანაირად არ იქნება.
 — დღეს ერთმანეთს, — ლელავს კახა, —
 ორი გოგო დაეჯახა
 და ორივე ცხარედ უტევს
 „ბუტე-ბუტე-გაგებუტეს!“
 იძახიან „ახი-ახსო,“
 თუმც მიზეზი აღარ ახსოვთ.
 — დავსაჯოთო, — ცხარობს შოთა, —
 და ერთ მერსზე დავსვათ ორთა!
 ვერ უარყვეს კლასის განსჯა
 და ორივე ერთად დაჯდა.
 გაიარა ერთმა კვირამ
 და მთელ კლასის გასაკვირად:
 გადახეიეს მკლავები,
 ერთად მოდი-მიდიან,
 თურმე წაკინკლავებაც
 მეგობრობის წინდია!

— ფილმი ვნახოთ, ფილმთქვეყნა,
 ვიცი, არ გაქვს ნაწაწა.
 — ხვალ ზეპირი რითა ვთქვათ?
 — რა თქმა უნდა, კარნახით!

— წამო კარში, ლობიოც,
 დგას ბიზინი ბალახის.
 — ხვალ რა გვიხსნის, ძმობილო?
 — რა თქმა უნდა, კარნახი!

— წამო, ბურთი გავიგლოთ,
 სანავარდო, სანახი...
 — ხვალ „ორს“ ვინ ამარიდებს?
 — რა თქმა უნდა, კარნახი!

— გამო გარეთ, ჭიანო,
 იქ ყიდინა არაქისს.
 — ვინ გვიშველის, ჭკვიანო?
 — რა თქმა უნდა, კარნახი!

— წამო, თუთა ვარხითო,
 თაფლისაა, განა ხის.
 — ვინ დაგვიხსნის მახინდან?
 — რა თქმა უნდა, კარნახი!

ეს, ბავშვებო, ბავშვებო,
 სიზმრადა მაქვს ნანახი:
 სმაჩამწყდარი,
 გამშრალი,
 დაისჯება კარნახი,

არ გაუვა მალაყი,
 მარცხიც მისი ბრალია...
 დაისოსმეთ: კარნახი
 ცული მეგობარია!

— მარტო მე და შენ წავალთ?
 — არა, კაცო, რას ამბობ! ორნი რას ავუვალო! მარატი,
 ოთარი და პავლიკაც წაგიყვანათ.
 — წამოვლენ?
 — აბა რას იზამენ? — მტკიცედ თქვა ჟენიამ და თემო-
 მაც მყისვე ირწმუნა, რომ მართლაც ასე იქნებოდა — სა-
 ოცარი ძალა ჰქონდა ამ ბიჭის დიდრონი თაფლისფერი
 თვალების თავდაჯერებულ მზერას.

მორი მოგვიჩერნე, ტივად შეგვკრათ, კარზე მივაყენებთ და
 ზომავზე დაუჭვრითო. არტაშა ცას ეწია სიხარულით, არი-
 ქა, ბიჭი გამომსწორებია, გაწამლართებულა, დღენიდაღა
 უსაქმო ყიალი და მტკვარში გეგება ყელინი ამოსვლია და
 კაცური საქმე უფროსთან. უფროსთან მივიდა, ყელი გა-
 მოუწია და წუნში გაშვებული ფიჭვისა და ნაძვის ხეების
 სავან ბიჭებს თხუთმეტი ისეთი მორი ამოურჩია, თითოს
 დიამეტრი, თუ მეტი არა, ოც სანტიმეტრზე ნაკლები არ
 იქნებოდა.

— ეს დადრომილი პაპაშენი კარგად გამოვიგონე, არა?
 — ახითხითდა პავლიკა, როცა ბიჭებმა სამხერხაოს ეზოს
 ჭიმკარი გამოიხურეს. — ევრევე არ დაიჯერა მამაჩემმა?
 — ჰო, — გაურკვეველად ჩაიბურტყუნა ჟენიამ. ბარემ

ფინელი პიონერების დემოკრატიული კავშირი

ფინელი პიონერების დემოკრატიული კავშირი ბავშვთა ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ორგანიზაციაა ფინეთში (სკაუტების ორგანიზაციის შემდეგ). იგი შეიქმნა 1945 წელს და მუშაობს ფინეთის კომუნისტურ პარტიასა და ახალგაზრდალ კომუნისტურ ორგანიზაციებთან მჭიდრო კონტაქტში. კავშირის პროგრამა, რომელიც მიღებული იქნა 1979 წელს პიონერთა პოლო, XII ყრილობაზე, ამოყენად უსახავს ორგანიზაციის აზღარდოს ბავშვები და მოზარდები მუშათა კლასის იდეოლოგიას — მარქსიზმ-ლენინიზმის საფუძველზე, პატრიოტიზმისა და ინტერნაციონალიზმის, სოლიდარობის, მშვიდობისა და მეგობრობის სულისკვეთით.

რეგულარულად ტრადებს სოლიდარობის კამპანიები თავისუფლებისა და დემოკრატიულობისათვის მებრძოლ ქვეყნებს — ნამიბიის, კამბუჩიის, ჩილეს ბავშვებთან. ბავშვთა მოძრაობის ისტორიულ მნიშვნელობას მოკლედ იქცა ისეთი აქციები, როგორცაა მცირე პიონერული ოლიმპიადები, ბავშვთა სე-

რაიმორისო დღეები, ლენინური კვირეულები და სხვ. საკვირიო პიონერული ორგანიზაცია და ფინელი პიონერების დემოკრატიული კავშირი წლების მანძილზე თანამშრომლობდა ცვლიან დღეებციცხვ, აწუბუნ პიონერხელმძღვანელთა სემინარებს და სხვ.

კავშირი ტერიტორიული ნიშნით არის აგებული — თითქმის 800 პიონერული რაზმი აერთიანებს დაახლოებით 30 ათას პიონერს ფინეთის ყველა რაიონიდან.

პიონერის აქვთ თავიანთი ფორმა — მწვანე ბულები და ყოველი ყვანსუბულები. კავშირი უშვებს რამდენიმე სახეყვილო თურნალ-გაზეთს.

საფრანგეთის პიონერები

„საფრანგეთის პიონერების“ ორგანიზაციის ეს სახელი 1970 წელს დარქვა. მანამდე (1945 წლადან) მას ეწოდებოდა „თავადღებულთა კავშირი“. „საფრანგეთის პიონერები“ საფრანგეთის კომუნისტურ პარტიასა და საფრანგეთის კომუნისტური ახალგაზრდობის მოძრაობასთან მჭიდრო კავშირში მუშაობენ. ორგანიზაცია ბავშვებს ზრდის მუშათა კლასის ბრძოლის ტრადიციებზე, პატრიოტიზმის, ინტერნაციონალიზმის და ხალხთა შორის მშვიდობისა და მეგობრობის სულისკვეთით.

„საფრანგეთის პიონერების“ მოქმედების ძირითადი ფორმაა ბავშვთა თავისუფალი დროის ორგანიზაცია, კულტ-მასობრი-

ვი პორტების დონისძიებების, ლაშქრობების, ექსკურსიების ჩატარება, სასაფულო დაქვნების მოწყობა.

ორგანიზაცია ტერიტორიული ნიშნის მიხედვით ვალენიბება და აერთიანებს 6-დან 15 წლამდე ასაკის 60 ათას მოზარდს, უმაღლესი ორგანო ყრილობა, რომელიც 2 წელიწადში ერთხელ იმართება.

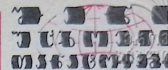
თავიანთი ორგანიზაციების მიმდინარეობისას პიონერები ატარებენ ჩილესა და კამბუჩიის ბავშვებისათვის მხალდაჭერისა და სოლიდარობის კამპანიებსა და აქციებს. ნაყოფიერი თანამეგობრობა აქვთ ჩვენი ქვეყნის პიონერულ ორგანიზაციასთან — ცვლიან დღეღატებს, ბავშვთა ჯგუფებს, მონაწილეობენ საზფულო პიონერულ ბანაკებში. ორგანიზაცია გამოსცემს თურნალს „ცხოვრების სკოლა“.

სო უი მიწის სახელმწიფოს პიონერული ორბანიზაციის

ვიტანამის პიონერულ ორგანიზაციას, რომელიც მშრომელთა პარტიის გადამყვებლებით შეიქმნა 1941 წლის 15 მაისს, 1959 წელს მიენიჭა სო ში მიწის სახელი.

ორგანიზაცია თავის წევრებს ზრდის სოციალისტური პატრიოტიზმის, პროლეტარული ინტერნაციონალიზმის, ვიტენამის კომუნისტური პარტიის იდელებს და სო ში მიწის ანდერძის სულისკვეთით.

პიონერები აქტიურად არიან

ჩამბული ქვეყნის საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში, თავიანთი წვლილი შეაქვთ სოციალისტურ შენებლობაში და სამშობლოს დაცეპში. ვიტანამელი პიონერების კონკრეტული საქმიანობა მათი მონაწილეობა ორ მოძრაობაში: მცირე პიონერული გვემა (შრომითი საქმიანობისა და გეონომის სფეროში) და მოძრაობა ჩანკოუ ტრანა (ჩვენი თერუელთა მოძრაობის მსგავსად). ამამდე ორგანიზაციის წევრები აგრეუებენ თინას დედაქალაქში პიონერული სასტუმროს — წიოთი ყელსახვევის, ასაგებად.

სო ში მიწის კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირის 50 წლის იუბილეს და პიონერული ორგანიზაციის შექმნის 40 წლისთავს (1981) ვიტანამელი პიონერები შესვლენ ლოზუნით: „მიცესაღმებთ კომკავშირის, პიონერის დაბადების დღეს! პირობის ვებთ ვისწავლოთ ზეჯითად და მინდომებოთ შევამჭიდროვებთ პიონერთა რიგებს! ყველა ერთად შევალთ კომკავშირში!“

სო ში მიწის პიონერული ორგანიზაცია 5 მილიონ წევრს ითვლის, მოქმედებს ჩრდილოეთისა და სამხრეთის ყველა პიონერგინიაში. მათი ფორმაა — თეთრი ბუფა და წითელი ყვალსახვევი.

არ სიამოვნებდა ასეთი ტყუილი, მაგრამ საქმეს სჭირდებოდა და რა ექნა. — ახლა წვრილმან მასალეზუფდაც ვიფიქროთ.

ჟენიამ, პავლიკამ და მარატამ მთელი ბაზარი შემოიანარეს, თოკები, ლურსმნები, ჭანგები იყიდეს; დაიტვირთნენ და ის იყო, იქუარობას უნდა გასცლოდნენ, რომ ჟენიამ მხარზე მძიმე ხელის შესება იგრძნო და ლომის ბუნუნცი გაიკონა:

- ევგენი ივანოვიჩ, ძამიკო!
- ჟენიამ მოიხედა და გახარებულმა შესძახა:
- მიშა ძია!
- მიხეილ კოხლოვი, მიშა ძია, ჟენიას დედის ძმა იყო,

ორმოციოდ წლის ჯგუნი, ცისფერთვალეა და ქერაულ-ვამის ვეფაცო. იგი საქართველოში ლეგენდარულ მეცხერაბის შემოპყვა, რომელმაც მენშევიკური ხელისუფლება დაამხო. ჯარისკაცს თბილისი მოეწონა და აქვე დასახლდა, მერე დედა და უმცროსი დეე ჩამოიყვანა. ოჯახსაც მოეყიდა. არსენალის მთაზე ცხოვრობდა. გაკრიალებული „მ-1“-ით ერთ უკრაინულ პოლკოვნიკს დაატარებდა და სამხედრო წერებში საუკეთესო შოფრად ითვლებოდა, თუმცა მარჯვენა ხელზე სამი თითი აკლდა — საჩვენებელი, შუა და არათითი — თეთრგვარდილებს დაუტოვა სასსოვრად.

აპოთენილი
მუხარამოვი

მხატვარი
ელ. ავალიაძე

კეპი

რკელებულია, თუმცა მსგავსი ამა-
ვი არ მომხდარა. ბარომ-მართლ-
ორმოცი აღამიანი გადაარჩინა, მან-
რამ იგი არავის მოუკლეს, [ქვემოთ]
ტერში 1800 წლიდან 1812 წლამდე
ცხოვრობდა. მერე მონასტრის წინა-
მძღვარმა ბერში, ნაცნობთან გაგზა-
ვინა, სადაც იგი ბუნებრივი სიკვლე-
ლით მოკვდა.

მონუსხულივით გავცქეროდი მყი-
ნეარწვრის. ამომავალი მზის სხივები
მწვერვალის თხემს ეალერსებოდა
და ოქროსფრად აელვარებდა. ცოტა
ჭვემით დათოვლოლი ფერდობები
თეთრად ქათათებდა, უფრო ჭვემით
ქი თოვლს იისფერი დასდებოდა.
ეს ყველაფერი ვარდისფერი ცის
ფონზე იყო დახატული.

იმ წელიწადს ქართველ მთამსვლე-
ლთა არჩევანი მკინეარწვრზე შეჩე-
რდა. ეს სეზონის პირველი საფაჩი-
შო ასვლა იქნებოდა. ჭვუფში რვაწი
ვიყავით, მეცხრე ბეკი იყო. იგი მა-
წინ წლინახევრისა გახლათ, მაგრამ
უკვე 80 კილოგრამს იწონისდა. გვიან-
ტერესებდა, როგორ აიტანდა სიმა-
ღურეს და ეს ბუმბუაზი, შემდგობა თუ
ვერა ჩვენთან ერთად 5034 მეტრის
სიმაღლის მწვერვალზე ასვლას.

ბეკი სენბერნარის ჩივის ძალთა.
ამ ჩივის ძალთაგან ყველაზე სა-
ხელანათმულო იყო ბარი, რომელ-
საც პარიზის მახლობლად, ძალღების
სასაფლაოს შუაგულში ძვლები დაუ-
დგეს. მარბაროსსაგან გამოთლილი
ძალის ზურგზე ბავშვი გაწოლოდა.
იგი ძალს ხელებით ჩაფრენია.
კვარცხლბეკზე ასეთი წარწერაა:

„დიდი სენ-ბერნარელი ბარი,
მან ორმოცი აღამიანის სიცოცხლე
გადაარჩინა.“

ორმოცდაშვიდმეტი მოკლა იგი“.
ქანდაკებასა და მის წარწერაში
ორი ლეგენდა იკითხება.

პირველის შინაარსი ასეთია:
ერთხელ მთაში ბავშვი დაიკარგა.
ბარმა მწიერი-მწყურველ, გათოშილ,

მომაკვდა ბავშვი გამოქვბულში მი-
ანო, სახე და ხელები დალულოცა და
გაათბო. მერე მის ფეხებთან გაწვა
და ზურგი მიუშვირა. ბავშვი ბარის
ზურგზე აბობდა და საყელურს
ჩაეყიდა. ძალმა გოგონა მონასტერ-
ში მიიყვანა, მონასტრის კარზე დე-
მარგებული ხარი კბილებით დაჩე-
კა...

მეორე ლეგენდა მოგვიხსრობს:
ალბეში უზარმაზარი ზევი მო-
წყვდა და ერთი მგზავრი ცოცხლად
აჩაბდა. მის საძებნელად მავშველი
ჭვუფი გაემართა. თოვლში პირველი
ბარი მიიკვლევდა გზას. აღამიანები
თანდათან ძალა ეკლებოდათ. ბინდი
ჩამოწვა, ძეხნა შეუძლებელი გახდა.
ანლა მთელი იმედი ბარიდა იყო.

უკვე ძალი შეჩერდა და გაირი-
და. მერე გაქანდა, ერთგან შედგა და
თათებით თოვლის თხრა დაიწყო. აი,
ჩააღწა კიდევ აღამიანმდე. უკვე
საკმაოდ ბნელდა და იმ სიბნელე-
ში აღამიანს ძალი მეგული თუ დათ-
ვი ეგონა. შეშინებულმა ხელი რეო-
ლვერისსაკენ გააპარა. მოყინული
თითები არ ემორჩილებოდა. რის
ვინ-ვაგაბით ჩახმაზი ფეხზე შეაყენა
და ბარის ტყვიას დაახალა. ძალმა
ერთი კი დაიგმინა აღამიანივით და
უკან გადადგარდა, მაგრამ მერე ძალ-
ლონე მოიკრიბა, წამოდგა, გათოშილ-
კაცს საყელურში კბილები ჩაავლო და
თოვლიდან იცოთათრია. ძალი სისხ-
ლისსაგან იცლებოდა, მაგრამ უშუქო
აღამიანს ბედის ანაბარი მაინც არ
ტოვებდა. მამუელმა ჭვუფმა მათთან
ააღწია თუ არა, ბარიმ სული დალია.

ეს მეორე ლეგენდა ძალზე გავ-

ბეკის ბარივით არ გამოუჩენია
თავი, მაგრამ ბავშვიანში ერთი ბი-
ქუნა კი გადაარჩინა სიფათს. თხილა-
მურებით დაშვერხინა ბავშვი მოუ-
ლოდნელად დაეარდა და დაცურდა.
ბეკიმ თვლი მოკრა თუ არა, უმულ
დაშვეს დაედგენა, სწრაფად დაწვია,
კბილები ქურთუქში ჩაავლო და
ბანს ყალბებით ჩაეყიდა თოვლს. ერთ-
ბანს ორივემ ერთად ისრიალა, ბო-
ლოს კი ერთ ადგილზე გაქვედგენენ.

ერთხელაც ტყეში ბავშვები თმა-
ნობდნენ ბეკისთან ერთად, მოუ-
ლოდნელად ნორჩება ფეხი აუცდათ
და ორმოშუ ჩაცვიდნენ. ბევრს ეცა-
დნენ ამოსვლას, მაგრამ როგორც კი
ორმოს ყელამდე ააღწევდნენ, ისე
ჭვემით ცურებობდნენ. შემულოთ-
ებლი ბეკი ორმოს ირგვლივ და-
ბობდა, არ იცოდა, როგორ დახმარე-
ბოდა პატარებს. მერე კიღესთან
დადგა, ბავშვებს თათი გაუწოლა და
როგორგობით ამოსვლაში მოეხმარა.
ბეკის ნამდვილი სახელი იკარ-
ბეკია. ასე უწერია პასპორტში.

მისი პასპორტი აღამიანის პასპორ-
ტზე ბევრად საინტერესოა. დაბადე-
ბის ადგილიც აღნიშნულია. წელიც,
თვეც, რიცხვიც. ამას გარდა, აღამი-
ანებს პასპორტში მხოლოდ მამის სა-
ხელს უწერენ, ბეკის პასპორტში კი
მისი ორივე მშობლის, ბებებისა
და ბაბუების ვინაობაცაა აღნიშნუ-
ლი. პასპორტში წერია, აგეროვე.
პაპის პაპების, იმათი პაპების სახე-
ლები... სულ ოცდაათი წინაპრის
ვინაობა შეგიძლიათ ამოიკითხოთ.
ბეკის წინაპართაგან პასპორტში აღ-
ნიშნულია ორი საინტერესო სახელი
— დიდი ფიანა სემბინარელი და
დიდი ბარი სენბერნარელი.

სამწყუხროლ, არ ვიცოდი, აქვს თუ
არა ბეკის წინაპარ ბარის რაიმე
კავშირი იმ სახელკანთმულო ბარის-
თან.

მწერგალამდე გრძელი გზა გვი-
 ლო. ვანზრახული გვერინდა საღამო-
 მდე მებრისადგურში ავსულიყავით,
 იქ შეუღამემდე ცოტა თვალს მოვერ-
 ტულებინა და ღამის 2 საათზე მწვერ-
 ვლებზე მიგვეტანა იერიში... ჩვენი
 ფიქრი, შეუღამისას მწვერვლისა
 დავიპყრობდით, საღამომდე მებრ-
 ისადგურში ჩამოვიდოდით და ცოტა-
 ოდენი შესვენების შემდეგ ყაზბეგში
 დავმშებოდით იმ ვარაუდით, რომ
 თბილისშიაც მოგვესწრო დაბრუნება.
 ასეღის წინ დიდი ბჭონა გავაზარ-
 თეთ—რაკილა ღამის გატარებას მებრ-
 ისადგურში ვაპირებდით, კარავი მშე-
 ლად ზედმეტ ბარავს ჩავიფიქრეთ.
 ოთხმა ჩვენგანმა ააჩიურ ტომრე-
 ბიც ზედმეტ ტვირთად მიიჩინა,
 მეორე ოთხებულა კი ამ ტვირთის
 ქვემოთ დატოვების სასტიკი წინა-
 აღმდეგი იყო. „ჩვენსმა“ ოთხელმა
 საძიურ ტომრები ქვემოთ დატოვა
 და ამაზე მერე ბევრი იჩანა.
 მაისის დასაწყისი იდგა. ამ დროს
 ბარში ძალუმად იგრძნობა ვაზფხუ-
 ლის სუნთქვა, აქ კი ისევ მძლავრობ-
 ლს ზამთარი.

სამების მონასტერს რომ მივაღწი-
 ეთ, მწვანედ ახასახებულ ალკურ
 საძოვრებზე და მშვემული თოვლის
 ენებიც გამოჩნდა. ბუკის თოვლის
 დანახვა ისე გაუხარდა, როგორც
 ონავარ ბიჭს — ნანატრი ველოსი-
 პედისა. თოვლში ვაკოტრილადა, ისე
 ამოიღუნდა, თეთრი დთვს დაემს-
 გავსა.

არ ვჭკარობდით, წელამდე თოვლ-
 ში ტაბათი მივდიოდით, შესვენები-
 სსა კი ჩვეულებრივებ დიდხანს გჩე-
 ვიდებოდით. ათას საააცილო ამბავს
 ვიხსენებდით. მოკრაალბულ, ულ-
 ურჯეს ცაზე ორუბლის ნაფლეთიც
 არ ჩანდა. თოვლი თვალის მომჭრე-
 ლად ქაბჭათებდა.

გერგეტის მყინვარს რომ მივადე-
 ქით, გზის არჩევანზე ბევრი არ
 გვიფიქრია, ვადავწყვიტეთ მოკლე
 გზით პირდაპირ მყინვარზე ავსული-
 ყავით.

ჩვეულებრივ, მთამსვლელები ამ
 მყინვარს სიგანეზე კვეთენ და მერე
 მარჯვნიდან უვლიან. ასე ზაფხულო-
 ბით იქცევიან. ჩვენი ასვლისას კი,
 როგორც ვთქვი, ვაზფხული იდგა.

ნაბრალები თოვლათ იყო ამოვსე-
 ბულ-გადაღუსილი. პოდა, ამიტომ
 პირდაპირ ნაბრალებზე ვამოხინეთ
 სიარული, რადგან სავალს საგრძნო-
 ზლად ვიმოკლებდით. ხიფათს არ
 ველოდით და არც თოვში ჩაებმულ-
 ვართ, ერთ მწკრივად მივდიოდით.
 თუმცა, ყოველი შემთხვევისათვის.
 ბუკი ქაბრების არტახებში მოგვეციეთ
 და კისერზე კარბინიც ჩამოვკიდეთ.
 ჩვენი ოთხებული იძენად დაწინაუ-
 რდა, რომ მეორე ჯგუფი თვალს მიე-
 ფარა. თავჩაქინდრულნი მივდიოდით,
 მხოლოდ წინმავლის ზურგსა და სა-
 კუთარი ფეხების წვერებსა ვხედა-
 ვდით.

შემუწნეველ დარიალის ხეობიდან
 ბინდი ამოიპარა. მყინვარწვერს მზის
 უკანასკნელი სხივიც მოსწყდა და გა-
 რემო თანდათან გაპირქუშდა, ამ
 დროს მყინვარწვერის კალთაზე მერ-
 ცხლის ბუდესავით აჯრული მებრისა-
 დგურიც გამოჩნდა.

მარჯვნიდან ცადაზიდული მყინვარ-

წვერი ვადმოგვეყურება. მარცხნიდან
 — ორწვერი. ყინულებში საოკარ
 მდუმარებას დაესადგურებენ. ვაღმე...
 ოროდენი საათის სავალიყველამდე...
 მდუმარედ მივიკვლევდით გზას. შე-
 კიმაც მოიწყინა, კუდაზომულებული
 მიპყვებოდა პატრონს.

სახელი სენბერნარი დაეპირიებუ-
 ლია მწვერვალ სენ-ბერნართან.
 რომელიც შვეიცარიის ალპებში მდებ-
 არეობს. იქვეა დიდი და პატარა სენ-
 ბერნარის უღელტეხილიც. ერთ-ერთ
 უღელტეხილზე, რომელიც სენ-ბერ-
 ნარის მწვერვალთან ახლოს, შვეიცა-
 რიიდან იტალიაში მიმავალ გზაზეა,
 ამავე სახელობის მონასტერია აგე-
 ბული.

სწორედ სენ-ბერნარის მონასტრის
 ბერებმა, ხანგრძლივი შემოშინი შემე-
 დგე, გამოიყენეს ძაღლის განსაკუთ-
 რებელი ჯიშის, რომელსაც სენბერნ-
 არი უწოდეს.

მონასტერში ნათ სავანებოდ წერ-
 თინდენ ზეგვში ჩამარხული ადამიან-
 გების მოსაძებნად. ძაღლი საოკარი
 ყნოსვის წყალობით სწრაფად პოულ-
 ობს ხიფათში ჩავადნდის. თავები
 თხრის თოვლს. მოპაკედავს აბობს
 და თუ ადამიანი მოლად დაუძლურე-
 ბულია, გარბის მონასტერში, ხმამაღ-
 ლი ყვეფით უხმობს ბერებს და გათო-
 შილი ადამიანიცენ მიპყავს.

ბერები სენბერნარს კისერზე სპი-
 რტით სავსე პაწია მთიარას კიდებენ.
 მთაში გზაბანეულ და გათოშლია ზეგ-
 ვში ჩამარხულ ადამიანს შეუძლია სპი-
 რტი შესვას. მოყვანული თითები და-
 იზილოს და სული მოითქვას.

სენბერნარის ჯიშის ძაღლი XIV
 საუკუნიდანაა ცნობილი. მისი სიმა-
 დლე 85 სანტიმეტრია. ამ მხრივ იგი
 ოდნავ ჩამორჩება ყველაზე მაღალ
 ძაღლს — ინგლისურ დოგს; სამაგი-
 ეროდ, წონა 80 კილოგრამი და უფ-
 რი მეტია. ამ მხრივ მას ვერც ერთი
 ძაღლი ვერ შეედრება.

სენბერნარი წითურია, ხალკები
 ან თეთრი ლაქები აშუენებს. სენბე-
 რნარისათვის თეთრი ლაქები აუცი-
 ლებელია შუბლზე, კისერზე, მკერ-
 დზე, ფეხებზე და კუდის ბოლოს.

ზუსტად ასეთია ბუკი.

მზის მაცოცხლებელი სხივები
 თვალს მოედარა თუ არა, სიცივემ

უმალ ხელი გამოიღო. მერე თანდათან ქაზახსა ყინვანაც მოუჭირა. ირგვლოვ შიშომავგერო მღვდლები დადესადგებობნა. სამარისებურ სიჩუმეს მხოლოდ ყინულზე დაფენილი ხორხიშელა თოვლის სიმაშენი არღვედა. ყველანი დანდობილად მიყვებოდით მიტოს, რომელსაც გვეროლი ბეკი მიჰყვებოდა. მიტოსგან ოთხი-ხუთი მეტრის დაშორებით დათო მხოლოდა. მერე — ზე ზოთა. მეორე ოთხეული ჭერაც არ ჩანდა. მოულოდნელად დათო შეჩერდა და ადგილზე გაქვავდა. მერე შემოტრიალდა. სახეზე მკვდრის ფერი დასდებოდა. გულმა რეჩხი მიყო. მიმოვიხედე, არც მიტო ჩანდა, არც ბეკი.

— მიტო!

— მიტო! — გვიპასუხეს პირქუშმა მითებმა.

— ბეკი!

კვლავ ყინულოვანმა მითებმა გავცეცეს პასუხი.

— ჩქარა, თოკი! — დაიძახა ზოთამ.

თოკი ჩამორჩენილების ჭვრუს ჰქონდა. ისინი კი ჭერაც არ ჩანდნენ. ნაპრალის პირას მისვლა ვერ გავბედეთ: უთოვოდ და სიცივის გარეშე, ჩვენც საფრთხე გველოდა.

— მიტო! — კვლავ მთელი ძალით ვიყვირე. გერგეტის ნაპრალობში ბეგრჯერ ჩამიხედავს და ძირამდე ვერ ჩამიდევნია თვალით. ზოგი ნაპრალი მყინვარში ფესვებით იტრტება, იზარჯლება და სადღაც ყინულის ლაბირინთებში იკარგება.

არ ვიცი, რა დრო გავიდა, ვიდრე ჩამორჩენილი მგვაგობები ამოღო წყარდნენ. ამოვიდნენ თუ არა, უშნალო თოკში ჩაებნით. მერე ირგვლოვ, რანდენიმე მეტრის რადუსში წერაყინებით მივსინჯეთ ყინული. როცა დავარწმუნდით, რომ უხეფათო ადგილზე ვიდგექით, ჩვენს შორის ყველაზე მსუბუქს, დათოს გამოვავითოთოკი.

ნელ-ნელა ჩაუვშვით ნაპრალობში. ხელში თხუთმეტ მეტრამდე თოკმა გაიარა და მაშინდა ამოგვძახა, გეყოფათო.

იქ, თხუთმეტი მეტრის სიღრმეში ამომართულ ყინულის კუნძულზე, რომელსაც აგურის სივანე ზედაპირი

ჰქონდა. დაცემულიყო და ხურჩინივით უძრავად ეკიდა მიტო. დათომ თოკი ჩააბა. ჭერ დათო ამოვქაიხეთ, მერე ყველამ ერთად — მიტო, ცოცხალი იყო. შუბლზე სისხლი შენახობოდა და შექყინებოდა. სახეზე სანთლის ფერი დასდებოდა. ნაპრალობიდან თავი და ხელები რომ ამოყო, ნაწყვეტ-ნაწყვეტ, კენისთ გვითხრა, ფრთხილად. ბიჭებო, გულ-მუცელი მგონი ჩაწყვეტილი ნაქვს, ალბათ ნეკნებიც ჩამემტვრა და მენჯის ძვა-ლიცოკი.

თურმე ჩვენი ძახილი ესმოდა. მაგრამ სიმწრისაკან სულმუგებულს პასუხის გაცემის არაქათი არა ჰქონდა.

მეტოსადგებობში მისი აყვნა ძნელი იყო და უხზრაც. ბინის გამო აღარც ქვემოთ დაშვება შეიძლებოდა. სხვა გზა არ იყო, ღამე იქვე, მყინვარზე, უყარვოდ უნდა გავგეთენებინა.

მიტო რის ვაი-ვაგალობით ჩავაწვინეთ ბუმბულის საძილე ტომარაში. ტკივილებისაგან გული უღონოდებოდა. საძილე ტომარა რომ არ დასველებულიყო, მთლიანად ცელოფანში გავახვიეთ. ცელოფანი ქარს არ გაატარებდა და მიტოსთვის ერთფერად კარვის მოვალეობას შესარტუნებდა.

მა ფაციფულში მიტომ მოულოდნელად გვითხრა, ბეკი, ბეკი სადღა არისო?

გაოცებულეზმა ერთმანეთს გადახედეთ. მართლაც, სად გაქრა ბეკი?

კიდევ ერთხელ აფუყვით მიტოსა და ბეკის ნაველეს. მიტოს ნაველევია ნაპრალის პირზე თავდებოდა. ბეკის კვლიც იქ იკარგებოდა.

— მე თავი დამანებეთ, ბეკი მომიძებნეთ, — კენისთ გვემუდარებოდა მიტო, — ჯანდაბას ჩემი თავი, ოღონდ ბეკი გადაშირჩინეთ.

კვლავ ხმის ჩახლეჩამდე ავტეხეთ ყვირილი, ვუსმობდით ბეკის, მაგრამ ამოუღ. მერე ისევ დათო ჩაუვშვით ნაპრალობში. იმ კუნძულზე აღარაფერი ჩანდა. ნაპრალი ავის მომასწავებლად ლუძდა.

ყინვამ თანდათან იმძლავრა. საძილე ტომრების გარეშე იმ ღამეს იქ ვერ

გავატანდით. სულ მცირე, ხელ-ფეხის მოყინვა არ ავცდებოდნა.

ვითათბირეთ და გადავწყვიტეთ რომ ვისაც საძილე ტომრები ჩვენივე მიტოსთან დარჩებოდა, ხოლო ვისაც არა, თოკში ჩაებნებოდა. მეტოსადგებურში ავიღოდა და ღამეს იქ გაათოვდა. როგორც კი ინათებდა, იქ მარხლის მსგავს რაღაცას გამოვჩორკინდით ნიტოსათვის.

დამჩვენეს ღამის სათვალე მთემზანდენ. საძილე ტომრები გვერდი-ვერდ გაშალეს და შიგ ჩაძრნენ. ჩვენ გულა-ნაბაღე ავივართ, თოკში ჩაებნით და ის იყო გზას უნდა გავდგომოდით, რომ ძალის შორეული ყრუ ყუფა შემომგზნა. ვიფიქრე, მეჩვენებდა-მეთქი, მაგრამ მაღე ყუფა განმეორდა. ყველანი გავქვავდით და სწენად ვიჭეცით. საძილე ტომრებში ჩაფუთუნულეზმაკაც თავი წამოკვეს და გაირინდნენ. ყუფა კვლავ გაისმა, ამჭერად უფრო ძლიერად და თითქოს უფრო ახლოს.

— ბეკი, ბეკი! — სისხრულით ავეყვირდით. მიტომ აღარ იცოდა, სისხარულისაგან რა ექნა. ერთი კი წამოიჩინა, მაგრამ ტკივილებისაგან სახე დაღვრიჭა და დაეშვა.

ყუფე იმ საბედისწერო ნაპრალიდან ისმოდა.

დათოს კვლავ მოვავით თოკი და ნაპრალობში ჩაუვშვით. ბარე ოცმეტრამდე გაიჭიმა თოკი. იმ ყინულის კუნძულის ქვემოთ თურმე ძაბრისებური ნაპრალი ყოფილა. „ძაბრის“ ყელიდან ბეკის თავი ამოვიდა და წიწვ ფეხები გამოუფარხა, რომ კვლავ შიგ არ ჩაქურტებულყო. დათომ ბეკის კისრზე დაიკიდებულ კარბინში თოკი გაუყარა და გამოკვანდა. ჭერ დათო ამოვქაიხეთ. მერე შვიდღევი თოკს ჩაეპედიეთ. არც დათოს, არც მიტოს ამოყვნა არ გავციტვებოდა ისე, როგორც ბეკისა — იგი ხომ 80 კილოგრამს იწონიდა. როგორც ექნა, ნაპრალის პირამდე ამოვავთრეთ. ბეკიმ ბრკუყავები ნაპრალის კიდეს ჩასკიდა, თვით ამოყარა და ნიკაპიოვს გვეჩხმარებოდა ამოთრევაში, მაგრამ ჩვენ უკვე ქანცი ვაკვიწყდა.

ბეკი საოცრად მეტყველი თვალბით შემოგვეყურებდა, თვალეში სი-

1796

ხარული უციმიციმება — რომ მივა-
გენით, რომ მის გადასარჩენად თავ-
დაუზოგავად ვიბრძოდით, თანაც
თითქოს გვევეღრებოდა, ცოტა კიდევ
მოიკრიბეთ ძალა, სულ ცოტაც, აქ
არ ჩამტოვოთ, ცოცხლად არ ჩამმა-
რხოთ ამ ყინულის სანარკუშო.

იქიდან ბეკი გვევეღრებოდა მზე-
რით, აქედან კიდევ მიტო გვეძახდა
— ცოტაც, ბიჭებო, ცოტაცო...

საბრალო ძაღლის მუდარით აღსა-
გსე თვალეზმა თითქოს ენერგია
შეგვმატა. უკანასკნელად მოვიკრიბეთ
ლოზე, კიდევ ერთხელ მოგქაჩეთ
და ბეკი ამოვართიეთ.

ძაღლი ერთხანს უძრავად იდგა
ნაპრაღის პირას, ჩვენც დაბნეულე-
ბი შევეყურებდით მას. მერე ყველანი
აგვათვლიერ-ჩავგავთვლიერა, უცე-
სამილე ტომარასა და ცელოფანში
გახვეული პატრონი შენიშნა და იმ-
სკენ გაქანდა, მაგრამ ვინ აცალა მი-
ტოსთან მირბენა. ვეცით ბეკის დ-
კისერზე ჩამოვეკიდეთ, ზოგიც ზემო-
დან დაახტა. შვიდი კაცი და ერთი
ძაღლი თითქოს ერთ ზღოიან სხეულ-
ად ვიქცით. ერთხანს ასე ჩახვეულ-
ებმა ვიკოტრიალეთ. მერე ბეკი ხე-
ლიდან დაგვისხლტა და ისევ თავისი
პატრონისაკენ გაიჭრა. მითოს მოეხ-
იხებინა ოდნავ წამოწევა. მარცხენა
შკლავს დაყრდნობოდა და მარჯვენა
ხელი ძაღლისკენ გაეშვირა. ეცა ძა-
ღლი პატრონს და პატრონმაც მარჯ-
ვენა ხელით გულში ჩაიკრა ძაღლი.

უცებ ბეკიმ უკან დაიხია. თავის
პატრონს გაოცებულმა ახედ-დახედა,
დაიწმუტუნა და ყნოსვა-ყნოსვით
გარშემო შემოუტრბინა. ამასობაში
ჩვენც მოგვეგათ გონს. ბეკის სასრბობე,
ნეკებზე და თავი ვაეფსინჩეთ. სალ-
სალამათი იყო.

ამასობაში წყვდადიე ჩამოწვა.
დაყოვნება აღარ შეიძლებოდა. მი-
ტოსთან დამრჩენებმა ფარნების შუ-
ქზე ხელახლა მოიზადეს ღამის სა-
თევი ადგილი.

შუქი თურბე მეტეოსადგურშიც
შეენიშნათ და იქიდან ფარნების ან-
თება-ჩაქრობით შეგვავტოპინებს,
გბედავით. ჩვენც იმეფარადვე "შე-
ვებსინაინათ". რაკი არ ვივარდეთ, მი-
ხედდნენ, რომ გვიჭირდა. მალე ზემო-
დან სამი ფარნის შუქი დაეშვა.

ისინი სწრაფად გვიახლოვდებო-

დნენ, აშკარა იყო, კარგად იცოდნენ
უხიფათო გზა.

მოგვიახლოვდნენ და ოცდაათი-
დე ნეტრში შეჩერდნენ. გარემო ირ-
გვლივ თურმე თოვლის თხელი ფენით
დაფარული ნაბრალეებით იყო დაღა-
რული. როგორმე უნდა გადაგველახა
ეს 30-მეტრიანი, მონაკვეთი, მერე
ისინი წაგვიძღვებოდნენ მეტეოსად-
გურისაკენ.

ჩავებით თოვში. პირველი ჩვენ-
განი რომ ნაპრაღზე გადახტა, მას
მეორე მიჰყვა, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ
იმ ნაპრაღს იქით კიდევ ნაპრა-
ღი იყო. იმასაც გადაახტნენ. ამასო-
ბაში თოკი საგრძნობლად დამოკლ-
და. მერე მესამეც გადაველო პირველ
ნაპრაღს და ჩემთვის სულ რაღაც
ორიოდე მეტრი თოკიღა დარჩა, ეს
კი გამოსაქანებლად არ იკმარებდა.
აშკარა გახდა, ნაპრაღს ვერ გადავა-

ხტებოდი. მეტი რა გზა იყო, შევიხ-
სნი თოკი და მეგობრებს ვუთხარი,
უჩემოდ წასულდევინე, მე კი როგ-
ორმე ერთ-ერთ მეგობართან ერთად
სამილე ტომარაში გავათევდი ღამეს.

ასე დავრჩით ქვემოთ ხუთნი და
მევექვე — ბეკი.

ყინვამ უფრო იმძლავრა. რის ვაი-
ცავლავით წელამდე ჩავეჭექი ეთო-
ერთის სამილე ტომარაში. ზურგჩანა-
თა გავშალე და წელთან და თავთან
დავიფინე. ყველაზე თბილად თავი-პირ-
ი მჭონდა შეფუთვული. ტანი კი
ყინვისგან ფიორლივით მითრთოდა.

ცივი ცა ვარსკვლავებით იქა-
შედლიო. მალე სავსე მოვარემ იქა-
ვრობა გააჩახჩახა. ისეთი მოვარე
არც მანამდე მინახავს და აღარც
მერე, საათიც არ იყო გასული, რომ
სქელმა ნისლიმა ვარსკვლავებით მო-
ქედლი ცის გუმბათი დაფარა. თოვ

ქ. მარტაშვილი
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ბათუმი

დაიწყო. ქარიც ამოვარდა. ირგვლივ თოვლის კორიანტელი დადგა. დროდადრო ისე მძლავრად უბერავდა ქარი, რომ მყინვარიდან პაერში იტაცებდა თოვლს. ქარბორბალსავით ატრიალებდა და მერე ზედ გვაყრიდა. თანდათან თოვლში ვიშარხებოდით.

მთლად გავითოშე. ჩემს მეგობარს, რომლის საძილე ტომარაშიც ორივენი მხოლოდ წელსქვემოთ ვიყავით ჩაწოლილნი, ბუმბულის ქურთუკი ეცვა, მე კი — ჩვეულებრივი. ამასთან, მე განაპირას ვიწევი, პოლა, ყველაზე შავ დღეშიც ვიყავი.

ბეკიც ასევე განაპირას იწვა, ოღონდ თავის პატრონთან. რამდენიმე ხნის შემდეგ ბეკი აწრიალდა, წამოდგა, ყველას ირგვლივ შემოგვივარა, მერე ჩემთან გაჩერდა, დაიწყებუტუნა, თითქოს რაღაცას ფიქრობსო.

ბეკის ბუნებრივ ღუნღულა ჭურჭს შევენატროდი. ბეწვი სიცივისაგან კი იცავდა. მაგრამ თათები ეყინებოდა. ენით დაუწყყო ლოკვა. დრუნჩიც მთლად შეეკირსლა. მერე მოულოდნელად აწკმუტუნდა. წამობტა და მთელი ტანი ზედ დამაწევა.

ვიფიქრე, ეს ოთხმოცილოგრა-მიანი ცხოველი გამჟყულებს-მეთქი და ვუჭაკიავე. ძლივს მოვიცილე. კვლავ გვერდით მომიწევა. მერე ისევ აწკმუტუნდა და ისევ მთელი სხეულით დამაწევა. ვუჭაკიავე და ვუჭაკიავე, მაგრამ ვეღარ მოვიშორე. ბოლოს მივხვდი, რომ ბეკის სიძიმე უფრო ასატანი იყო, ვიდრე ეს ტიალი ყინვა და ბედს შეეუბრავდი. ბეკისაც თათები აღარ მოეყინებოდა. იმ დამეს თვალებზე რული არ მომკარებია. ან რა დამამძინებდა, როცა ქარბუქი სულ უფრო და უფრო

ცრის პატარა ნაკვერი ჩამოიტრიალებოდა. მითხ ზელაზლა საგულდაგულად გავახვიეთ ცელოფანში და ვიწევი ცარზე დაეწვიინეთ. ^{საქონელი} ძლივს ეყო. მერე ^{საქონელი} ხეებში შევკარით და დასაშვებლად მოვეშვადეთ.

ზურგჩანთებში გვარიაანად გვექონდა საგზალი. მითხს ძრევა იოლი არ იქნებოდა და ამიტომ გადავწყვიტეთ მთელი პროდუქტი მყინვარზე და გვეტოვებინა, ოღონდ დამწევის წინ თითო ლუქმა მანაც უნდა ჩაგველო პირში. მწვანის, კიტრს, პამიდორს, ვაშლს პირი ვერ დაეკარეთ — გაყინულიყო. მშრალი საკვებით დეკამაყოფილით. ბეკის საქონლის გულ-ღვიძლის ძეხვი მივაციეთ. ძალი ახლოს მივიდა, დაყნოსა და პირი იბრუნა. მითხს მოხარულ ხოცებუჭყოლია დარჩეული.

ერთხანს მიყურა, მიყურა და კვლავ თავისი პატრონისაკენ გაიქცა. გვერდით მიუწევა, ცოტა ხნის მერე ისევ აწრიალდა, წამოდგა და უკვე მტკიცე გადაწყვეტილებით გამოემართა ჩემკენ. მოვიდა და გვერდით მომიწევა. შვებით ამოვისუნთქე. ახლა მეორე გვერდიც გამოიბეგებოდა.

საბრლო ცხოველი პირდაპირ ყინულზე იწვა, უკანა ფეხები მუკელს ქვემოთ დაემაზა. თავი წინა თათებში ჩაერგო, კუდი კი ტანქვეშ შემოეკეცა და ისიც წინა თათებთან დაედო.

ძლიერდებოდა. მხოლოდ განთიადისას დაცხრა. მაშინდა შევამჩნიე, რომ ყველანი თოვლში ვიყავით დამარხულები.

ბეკის რომ არ ეშველა, იმ დამეს ალბათ ვერ გადავურჩებოდი.

წინ კი კიდევ დიდი გაპირებება გველოდა.

ავდექით, დათოვლილი საძილე ტომრები გავბერტყეთ და შესახურებლად ერთ ადგილზე ხტუნაობა და ვიწყეთ. ამ ყოფაში რომ ვიყავით, ნეტროსადგურიდან მეორე ჯგუფიც დაეშვა. ჩამოვიდნენ და თან ფირფი-

გაოცებულნი გვეუბრებდით ბეკის. ნულთ შეუძლია, მშიერმა ცდუნებას გაუძლოს? ისევ გავფულოდით ძეხვი. კიდევ ერთხელ დაყნოსა და თითქოს ჩვენი ხაირით. უცებმურად დაუწყყო ლონა. ორი-სამი ლუქმა ძლივს გადაყალბა და გავცვილდა. შორიახლოს დაყუნდა და იქიდან საწყალობელი მზერა მოგვაპყრო. ისედაც მაღადაკარგულბემა საუზუნის თავი მივანებეთ, წანოვდექით, ავიკიდეთ თითქმის ცარიელი ზურგჩანთები, მითხზე გამობეჭულ თოკებს

ხელი ჩავაგლეოთ და დაცურება დაიწყეთ.

ბეკი დროდადრო წინ გაეარდებოდა. შეჩერდებოდა, ოვღს დაყნოსავდა, ერთს დაიწყებუნიდა და ჩვენკენ გამოარბოდა კუდამოძებულა, მერე იმ ადგილს ერთხელ კიდევ მგელივით კისერგაშეშებული მიხედავდა და ახლა სხვა მხრისკენ დაიძვრებოდა.

აშკარა იყო, ბეკიმ გამოცდილება შეიძინა და თოვლით დაფარულ ნაპარაღების აღმოჩენას ლამობდა. გუმანი შევეშოწმეთ, მის ალიოში დაგრწმუნდით და მთლიანად ძაღლის ინსტინქტს მივყავით.

თავდაპირველად იოლად ვეშვებოდით. დაქანება დიდი არ იყო და ორი კაციც ადვილად მიასარილებდა მითოს. მერე საკმაოდ დამრეც ფერდობს წვადავქით. ახლა უკვე „მარხილის“ დამუხრუჭება გახდა საჭირო. წინ ერთი კაციდა მამიგობლად, დანარჩენები კი მითოს უკან ვეჭაჩებოდით, რომ ქვემოთ არ დაქანებულყო. დროდადრო წერაყინს თოვლით ვასობდით, ზედ თოქს ვახვევდით და ასე, ნელ-ნელა ვაცურებდით ქვემოთ.

დამრეც ფერდობზე ფეხი გვიბრუნდებოდა. თოვლში ვებღრაობდით და შუბლზე ოვლი გვასკდებოდა. თითოეული მეტრის გავლას დიდი ქაანაწყვეტით ვახერხებდით.

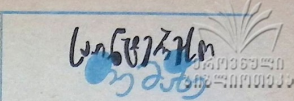
ბეკიმ აღარ იცოდა, ვის მიშველებოდა, იმათ, ვინც მის პატრონს ზემოთ ეწეოდა, თუ იმათ, ვინც უკან ეჭაჩებოდა. ხან აქეთ ეცემოდა, ხან იქით. ჩაველებდა თოქს კბილებს და გვეხმარებოდა. თუ ერთ-ერთ მხარეს მეტად ვეჭიკრდა, ძაღლს დავეძახებდით — „ბეკი, აქეთ, აქეთ“, და ისიც უშაღ ჩვენთან გაჩნდებოდა.

უცებ ერთ მხარეზე თოვლი ჩაიშალა, ბიჭები მოსხლტნენ და ნელ-ნელა დაიწყეს ჩაცურება. ერთნი ფეხზე წამოდგომას ცდლობდნენ, მეორენი წერაყინებით დამუხრუჭებას, თოქს კი მაინც არაფერ უშვებდა ხელს. უცებ ვიგოძინი, რომ ტვირთი შეგვიმსუბუქდა. შეგჩერდით. თავი ავწვით და დავინახეთ, რომ იდნავ ზემოთ, ჩვენს მიერ ნაბულრა-

ვებ თოვლზე ბეკი იღგა. ფეხები გაეფარჩხა, თვალები გადმოეკარკლა და კბილებით თოქს ჩაფერებოდა.

ის დაწყველონ ფერდობი ავითავით და კვლავ დაღმართი დაიწყეთ, რაც უფრო ქვემოთ ვეშვებოდით, თოვლის ფენა თანდათან თხელდებოდა და სიფრთხანა ხლდებოდა. აქამდე ბალახიც გამოჩნდა. ჩვენც თოვლის ენებს ვირჩევდით, რომ მითოს დაცურება გავეიოლებოდა. თოვლის ენებმა სამების მონასტრამდე ჩავეყვანა, სამებას მიახლოებულნი ყაზხებში ჩამოსულ სხვა თბილისელ მთამსვლელებს ღერბინდით შევეხიშნავართ. ივღდნენ, რვანი რომ გავივებებზავრეთ, ახლა კი ერთი სათვალავში დააკლდით. ისიც შეუნიშნავთ, რაღაცას რომ მოვართრევდით და მძიმე-მძიმედ ვეშვებოდით. საკაცე უშონავთ და თავქუდმოგლეკილები ჩვენს შესახვედრად გამოქცეულყვნენ. სწორედ სამების მონასტრთან შემოგვხვდნენ. მითო საკაცეზე დავაწვინეთ და სოფელ გერგეტში სამანქანო გზამდე ჩავეყვანეთ.

მანქანასთან მივღმა სოფელმა მოიყარა თავი. ბეკიმ თავი დაღუნა, დაიწყებუნიდა, მერე „ხევის პატრძალს“ ვახენდა. ერთხანს გარინდებულა უყურა, ვიდრე მითომ არ დაუძახა — „ბეკი, ჩემთან, ჩემთან! მუინვარწერზე სხვა დროს აუცილებლად ავღალოთ“...

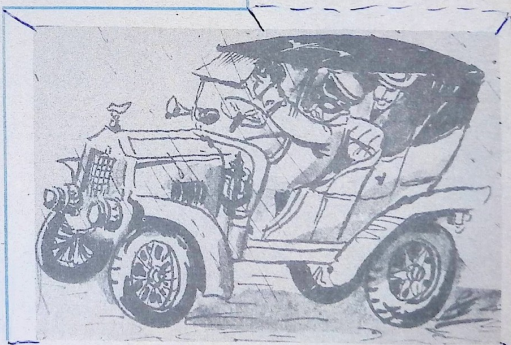
ვინ გამოიგონა „მეხენლაპი“

რომელი თქვენგანისათვის არ არის ნაცნობი ავტომობილის „მეხენლაპი“, წვიმასა და თოვლში რიტმულად რომ ასუსთავებს მანქანის საქაერ მინას? მაგრამ ალბათ არ გვეღვინებათ მისი გამოგონების ამბავი.

პირველი ადამიანი, ვინც იმაზე დაფიქრდა, ავტომობილზე მინის საწმენდი მოეწყო, არც ტექნიკოსი იყო, არც ინჟინერი და არც კონსტრუქტორი. წარმოიდგინეთ, ეს იყო მსოფლიოში სახელგანთქმული ჰიანისტი, პოლონელი იუზუფ ჰოფმანი (1896-1959).

ერთხელ, როცა ჰოფმანი კონცერტთან ავტომობილით შინ ბრუნდებოდა, წვიმა წამოვიდა. მალე წვიმა გაძლიერდა, ისე ასხამდა საქაერ მინას, რომ გზა თითქმის მღარ ჩანდა და შოფერს მანქანის მართვა უჭირდა.

მძლოლმა ჰოფმანს შესწიგლა თავისი ვასაჭირი. ჰიანისტიმა თანაგრძნობით უთხრა, რა კარგი იქნებოდა, რომ შეიძლებოდა, ეს სისველე მოსცილდეს მინასო. მძლოლმა უშიედოდ გაიქნია თავი — მარდასასრულა 28. ე ვერაზე

ჩვენი მეგობრები

ქართველი და რუსი ბავშვები სიძვერით დაგვაგებობრა. შარშან ნოემბერში ისინი პირველად ესტუმრნენ თბილისს, მისში ჩვენ ვეწვიეთ სეგრდლოვსკს, წლებანდელ ზაფხულის არაღდეგზე ეს წულუკიძის რაიონის სოფელ გორის პიონერულ ბანაკ „მართვეში“ მოვიხილეთ დასასვენებლად.

...საღამო იყო, ყველანი ბარეთ გამოვიშალეთ. უცებ გაისმა: „მოლან, მოლან!“ ბირი გზისკენ ვიბრუნეთ და სახეზე ღიმილი გადავკვიფინა — ავტობუსიდან ძვირფასი სტუმრები ჩამოვიდნენ.

ჩვენ მათ ვასწავლეთ ჩვენებური სიმღერები, ბევრი ქართული სიტყვა წავიყვანეთ ექსტრისიაზე, ვაჩვენეთ მდინარე ოაკეცს ჩანჩქერი. სტუმრები მოიხიბლნენ ჩვენი ბუნების სილამაზით. გადავიღეთ სამახსოვრო სურათები. გარდა ამის ვატარებულმა დღეებმა წარუშლელი შთაბეჭდილება დატოვა ჩვენზე.

წინთი ბარაზშილი,
ნათია ღვალაშვილი,
თბილისის ბავშვთა მხატვრული
აღზრდის სახლის წევრები.

სალამი, რკაქსიანი!

ჩემი აზრით, მეგობრობა ურთიერთგაგება და ურთიერთსიყვარულია. ეს სიყვარული გულწრფელი უნდა იყოს. არიან ადამიანები, რომლებიც მეგობარს ირჩევენ მატერიალური შეძლების, ფიზიკური თვისებების ან მშობლების საზოგადოებრივი მდგომარეობის გამო. ასეთი კავშირის საერთო არაფერი აქვს მეგობრობასთან.

ვაყვას და გავიწინებ მეგობრობას მივესალმები. თუ ბიჭი გავიწინებთან ახლოსა და მასთან ხშირად საუბრობს, ზოგიერთი რატომღაც

თვლის, რომ ვაჭი აუცილებლად შეყვარებულია გავიწინებზე. მაგრამ ეს შეეკლამა...

თუ არსებობს და სად გაცივდება ამხანაგობასა და მეგობრობას შორის? ზღვარი არის და საკმაოდ დიდი. ამხანაგები არიან, ვთქვათ, ამა თუ იმ კლასის მოსწავლეები, მაგრამ ყველანი მეგობრები ვერ იქნებიან, რადგან მათ შორის (კლასში ხშირად 40-მდე მოსწავლეა) ბევრი აღმოჩნდება განსხვავებული ხასიათის, ზნე-ჩვეულებისა.

ახმეტელი მერვეკლასელი წერს, რომ მისმა ამხანაგმა დაბადების დღეზე მთელი კლასი კი არ დაატრიალა, არამედ რამდენიმე მოსწავლე მიიწვია. იქნებ იმ მოსწავლეს არ ჰქონდა იმის საშუალება, რომ დიდი წვეულება გადაეხადა? მან დააპტივა შროლო მეგობრები, მასთან ახლოს მყოფი ადამიანები. მაგრამ თუ გავიწინებ სწორედ იმიტომ არ დაატრიალდნენ ჩემი ამხანაგები, რომ „ისინი არ იცემენ მოდურად და არ იხევენ თმს“, ეს გავიწინებ უცდი ადამიანი ყოფილა.

დათო მ-მ,

ყაულტუბო, IX კლასის მოსწავლე.

ტკივილი

ზაფხული იყო. თაკარა მზის სხივები მხიარულად დასტონდნენ ტოტიდან ბალახზე, ბალახიდან — ქვაზე, ქვიდან — ხეზე... წყალმომყურებულ დედამიწებს ალმური ასლიოდა.

ქალაქი ბავშვების მხიარული სიცილი და შესიხილები ისმობდა. „ბედნიერები! არ შიათ და არ სწყურიათ!“, — გაიფიქრა ბეჭობზე განმარტობით ამოსულმა შვილიშემ. თითონაც რა ბედნიერი იყო სულ რაღაც ერთი თვის წინ, ვიდრე ეს გვალვა დაიწყებოდა! ყოველ დღეს აწყავდა სტუმრები...

სიცილ-კისკისით შემოეხვეოდნენ ენაშემო ყმაწვილები, პირს ივებრივებდნენ მისი ნაყოფით. ასე — „მიირთვით, მიირთვით...“— ამოიბოდა გულში. გაინაბებოდა, ეინმეს შემთხვევით თითი არ ვატყინო ან ტანსა-

მეგობრობის საფუძვლი... II

ცმელი არ გავუხირო... შემდეგ ყურს უგდებდა ჩრდილში ჩამომსხდარი ბავშვების საუბარს. განსაკუთრებით ერთი წითელკაბიანი სტუმარი გავიწინებდა მისწონდა, ყოველთვის მხიარულ ამბებს რომ ჰყვებოდა...

შვილამ წამოღგომა სცადა. დაიკენესა. იფიქრა ნელ-ნელა და დაბლა გადაიხედა... ქვევით. არცთუ ისე შორს, წყარო მიწანქარებდა, გოგო-ბებიები გარს შემოხვეოდნენ, წუწობადნენ... იქ, ქალაქში რომ დაგბადებულყავი, სულ ჩვეულებრივყავი, — სინანულით ჩაიჭურჩულა.

— წვიმა მინც მოვიდოდა! ოჰ! როგორ მწყურია სიცოცხლე!

შვილა მოახლოებულმა ხმაურმა გამოარკვია. „ხელი მოშეკით“, — მოგონდა თხოვნით ნათქვამი. ეცნო შვილსას ეს ხმა. „ის არის, მე რომ მომწონს, ჩემი ხილი რომ იცემა...“

— გაიფიქრა და მზერა გააყოლა მხიარულად მოკისიყვ გავიწინებზე, შავილსაკენ წამიდა რომ არ მოუხედავთ.

შვილა მწარედ ატირდა. თითქოს ქვითინი მოესმო, ის გავიწინა წუთით შეჩერდა, შემობრუნდა: „შენხედეთ, ბავშვებო, ეს ის ბუჩქი არ არის? მგონი ხეზე... მაგრამ შვილისას მეტი რა არის ამ არე-მარეში!“ — თქვა და გადაიკისკისა.

შვილსას გულში მწვავე ტკივილმა გაჰკრა, თავებურ დაეხა და დაცეცა.

კარგა ხანს იყო უგონოდ. თვალის რომ გახილა, არც უცდია წამოღგომა. ტოტი მოსტეკოდა, წვერო გადატეკოდა, წელშიც გხალვდა რაღაც... მაგრამ ყველაზე მეტად იქ, გულში გრძობდა ტკივილს...

წინთი ბარაზი,
გარდაბანი, ვაჟაფშაველას
სახელობის სკოლა, VII კლასი.

ქალაქი

პიონერული აქტივის კლუბის მუშაობას ხელმძღვანელობს ნორჩ პიონერთა რესპუბლიკური საბჭოს წევრი, საქართველოს სსრ დამსახურებული ვერხლისტი ნათელა ფილიძე.

სტარტი აიღო სიკავშირო პიონერული მარშის ახალმა ეტაპმა. პიონერულმა აქტივმა ამთავითვე განსაზღვრა თავისი სამოქმედო პროგრამა. ყველამ იცის, როგორ წარუძღვდეს თანარგოლებს თუ თანარაზმელებს სამივე სიმაღლის ახალბად ისე, რომ პირველ რიგში თვით იყოს ყოველმხრივ სამაგალითი.

წლებს პიონერული აქტივის კლუბი „კოკონის“ პირველ შეკრებაზე სიტყვებს იღებს ხაშურის რკინიგზის მე-3 საშუალო სკოლის უფროსი პიონერხელმძღვანელი ზოია ადამაშვილი.

მარჯვენა- ფლანგელოზის პრ დათმობა

რახმეულმა 2 ოქტომბერს, სა-კავშირო რადიოხაზზე დადგომამდე, გააანალიზა ახალი პიონერული მარშის მიხედვით მარშან გაწეული შრომა. გულახდილად ითქვა, რომ ზოგჯერ პიონერს პიონერული სიტყვის შესრულება გაუჭირდა. განვილიმა წელმა საკმაო გამოც-

დილება შეგვიძინა. ჩვენი რახმეული მარჯვენაფლანგელი და ამ პოზიციების დათმობას წლებსაც არ აპირებს. ასეთი ყოველი პიონერის ვადწყვეტილება.

წარმატებას ჩემი საუკეთესო თანამშრომების, პიონერული აქტივის დახმარებით ვაღწევთ: სკოლაში აქტიურად მოქმედებს პიონერული აქტივის სწავლების სკოლა. მარშან, სასწავლო წლის ბოლოს, აქტივის სკოლის ბოლო შეკრებაზე დაკამდა მარშის მიხედვით ერთი წლის მანძილზე ჩატარებული მუშაობა და ანგარიში ჩაბარდა პიონერთა ხაშურის რაიონულ საბჭოს. აქტივს მიეცა საზაფხულო დაგეგმვა — ბანაკში ყოფნის პერიოდში პიონერები იქაურობის სკოლის, რაიონის, ქალაქის თუ რესპუბლიკის პიონერთა მუშაობის გამოცდილებას უნდა გასცნობოდნენ.

მარშის ახალი ეტაპის პროგრამას ნორჩები აქტივის სახელდასმულ შეკრებაზე გაეცნენ. მათი სამოქმედო პროგრამაც იქვე მოიხაზა.

რახმეულის საბჭოს თავმჯდომარის, ლია ქუჩუაძის თაოსნობით პიონერთა ოთახში ყუთი დაიდგა. პიონერებს შესთავაზეს, თავიანთი სურვილები და წინადადებები წერილობით მიეწოდებინათ რახმეულის საბჭოსათვის.

მაღე ყუთი საინტერესო ბარათებით ვაიჭი.

გავაცნობთ რამდენიმეს:

„...ჩემი რახმი იბრძვის, რათა მას საბჭოთა კავშირის გმირის დავით ჯანბათის სახელი მიანიჭონ. ამაში დიდად დაგვეხმარა მარშის პირველი ეტაპის მოთხოვნების მიხედვით ჩატარებული მუშაობა. წლებს კვლავ გავაგრძელებთ ამ მიმართულებით მუშაობას, ვეძებთ ახალ მასალებს გმირის ცხოვრების შესახებ...“

მამბარინა სხირბაძე.

„...რაც პიონერი ვაგხდი, დავალეხის გარეშე არ ვყოფილვარ. ამირჩიეს რახმის საბჭოს თავმჯდომარედ. ვეცადე, რახმში მარშის მარშუტე-

ბის მიხედვით ანეწყო. მთავრად წლებს კი რახმეულის საბჭოს თავმჯდომარედ ამირჩიეს. ცხელია, მე კი არ ვავეთო ყველაფერი. მის მიღ თითოეულ პიონერს ჰქონდა თავისი საქმე.

სამუშაო გეგმას ყოველთვის საინტერესო საქმიანობის დახვეწის შემდეგ ვაღებთ. ეს გვეხმარება ჩვენი პიონერული სიმაღლეების აღებაში.

წლებს პიონერული აქტივის სკოლის მუშაობასაც ახლებურად მოვაწყობთ; ცალ-ცალკე შევებოთ რგოლის ხელმძღვანელებს, კვლის განხორციელების რედაქტორებს, რახმის საბჭოს თავმჯდომარეებსა და იმ წევრებს, რომლებიც ჩვენს რახმეულში მოქმედ აქციებისა და ოპერაციების შესრულებას ადვენდებენ თვალებს. მათ შევახვედრებთ ხელშეწყობილ პიონერულ საინტერესო პროფესიის ადამიანებს, პარტიისა და კომკავშირის უფროსებს. მარშის მარშუტეებიც ხომ ამას გეკარნახობს!“

ლია შურბაძე,
რახმეულის საბჭოს თავმჯდომარე

„...კარგად მუშაობს ოქტომბრული ვარსკვლავის მეგობრობა საბჭო. ხელმძღვრევე პიონერები პატარებს სათამაშოებს უუფებენ, ასწავლიან მარტივი მოდელებისა და სათამაშოების კეთებას, ამაზღვებენ პატარებს პიონერთა რიგებში შესასვლელად. ისინი მთელი წლის მანძილზე მათთან ერთად აქტიურად მონაწილეობენ მოგზაურობაში „ოქტომბრული ოქტომბრის ქვეყანაში“. მაღე რახმეულში მოვაწყობთ ოქტომბრული მუშაობის დათვალიერებას.“

სათუია ვიქვალაშვილი.

„... ანა მსწავლებელი ჩვენი ქვეყნის სასურათო პროგრამაზე გვესაუბრა, აგე-ხსნა, რომ მის შესრულებაში ჩვენც უნდა ვიქტივობოდ. ამის შესახებ მშობლებს ვუამბე. პოლა, ისინიც მომშეგულნენ. ჩემს ეზოში ფრინველისათვის საღვამის აშენებაში რახმი მხარში მდგა, შა-

რას მფრინველების ფაბრიკიდან 1000 წილი გამოიყენებოდა, მათ ვაზრდაში თანაზრდებლები მომხმარებენ — ასუფთავებულენ სადგომს, უსხამდენ წყალს წიწილებს, უყრინდენ საკვებს. ასევე ვებზარებთა მალხაზ ვარსკვანიშვილის თავისი ოჯახის მფრინველების ფერმაში.

მე და მერაბმა ჩვენს ფერმებში გამოზრდილი ფრინველის ხორცი უკვე ჩავაბარეთ სახელმწიფოს. ფრინველებს კვლავაც ვავზრდით, ჩვენს წვლილს შევიტანთ სასურსათო პროგრამის შესრულებაში“.

მაია პასხაძე

„...ჩემი თანაზრდელი მარინე ჩიტაძე დაკვირვებული გოგონაა. იგი ნატურალისტობითაა ვატყუებული, მისი ვარდები აშვენებს სკოლის

ზოია ალაფაშვილი

ფასადისწინა ვარდის. მარინე მონაწილეობდა რკინიგზის სკოლების ნორჩ ნატურალისტთა შეკრებაში, ბუნების ნორჩ დამცველთა მე-13 რესპუბლიკურ ფორუმში, მოსწავლეთა რესპუბლიკურ სასწავლო-შემოქმედებით კონფერენციაში. კონფერენციაზე მან წარადგინა ხაზურში ვაგონებზე ზოგადი სამკურნალო მეცნარესა და ხალხურ

მედლინაში მათ გამოყენებაზე დაწერილი ნაშრომი. ამ საკითხთან დაკავშირებით მან მთელი რაიონი მოიარა. მარინე განათლების სამინისტროს მე-2 ხარისხის დიპლომით დააჯილდოვეს“.

მაია ზაფხულისათვის

„... ორი რაზმის ურთიერთობაზე ვაიმბობთ. ვფიქრობ, მეგობრობა მხოლოდ რაზმში როდია საკირო.

ხელბურთში მოეწყობ შეკვირბი... გოგონების გუნდი ვოგონებისს შეხვდა, ბიჭებისა — ბიჭებს. ჩვენი რაზმის გოგონებმა პარალელური კლასის გოგონები დაამარცხეს ანგარიშით 5:0. ეს მათ ეყურინათ და სიტყვიითაც და მოქმედებითაც ვაიმობათეს. ბიჭებთან შეკვირბი რომ ვიხატოთ, მათ მოვვიგეს ანგარიშით 5:4. მაშასადამე, საერთო ანგარიშით ჩვენმა რაზმმა ვაიმარჯვა — 9:5.

ისინი ვანაწყენდენ. არადა, რა მოხდა, ხან ერთი გუნდი მოიგებს, ხან მეორე, აქ სადავო რა არის? ეს უთმხზვევა ორივე რაზმის შეკრებაზე ვანვიხილეთ. კვლავაც ყურადღებას მოვაქცევთ რაზმის მუშაობაში პიონერთა ურთიერთდამოკიდებულებას“.

ლალი მუხამაძე

მარჯვენაგულანგელი რაზმეულის პიონერები პოზიციას არ დათმობენ, კვლავაც ვამარჯვებისთვის იბრძობლებენ, იცხობებენ იმ საზრუნავით, რომლითაც დღეს ჩვენს სამშობლო, საბჭოთა ხალხი და კომუნისტური პარტია ცხოვრობს.

პიონერულ საქმეს ნორჩი ლენინელები თვითონ უძღვებიან და თითოეული გზობობს პასუხისმგებლობას თავისი რგოლის, რაზმისა და რაზმეულის, იმ პიონერული ორგანიზაციის წინაშე, რომელიც თავის ხელმძღვანელ კომკავშირელებთან ერთად ნორჩ ლენინელთა ორგანიზაციისა და კომკავშირული ორგანიზაციისათვის ვ. ი. ლენინის სახელის მინიჭების 60 წლისთავის აღსანიშნავად ემზადება.

თლავ კარგი იქნებოდა. პიონერული მოღვაწე ფერებში მობრძობი თითქოს ესმოდა კიდევ მოპუნის კონცერტის ფრაგმენტები, რომლებსაც ორკესტრი უფრო სწრაფად ასრულებდა, ვიდრე საჭირო იყო. „ხვალ რეპეტიციის დროს აუცილებლად ვეტყვი ამას დირიჟორს“... ვაღაწყვიტა მან.

მეორე თვეელი მოხუჭა. წარმოიდგინა ფილარმონიის უზარმაზარი დარბაზი და ორკესტრი, რომელიც მეტეორად, როგორც მას სურდა, შეტრიალდა საათის ისარივით რიტმულად ხმაურობდა: „ტიკ-ტიკ ტიკ-ტიკ“. ქანქარის ბოლო დიდ რკალს ხაზავდა.

უკვე მოფერმა მანქანა დაამუხრუცია არ შედგა. პიანისტი მთელი დამე და დილა მუშაობდა. ავტომობილის საჭერს მინაზე პატარა ღერო დამავარდა, რომელსაც რეჟინის თხელი საფენი ვაკუთა. მძღოლი მინას წყალს ახსამდა ხოლო ავტომობილში მჯდომი პიონერი ღეროს ამოძრავებდა.

აი, ახლა კი შეიძლება ნებისმიერ ამინდში ავტომობილს მშვიდად ემობრავა, მინაზე წვიმის წვეთები აღარ რჩებოდა... დაახ, ასე გამოიყონა იუზუნე პიონერი ავტომობილის „მწმუნდავი“ და პატენტი აიღო ერთი შეხედვით უბრალო, მაგრამ ძალზე საჭირო ტექნიკურ მოწყობილობაზე.

პიონერული პიანისტი ისტორიაში შევიდა არა მარტო როგორც დიდი პიანისტი, კომპოზიტორი და პედაგოგი, არამედ როგორც ნიჭიერი გამოგონებელიც. თავისი სიკოცხლის მანძილზე მან არაერთი მექანიზმი და მოწყობილობა დაამზადა. პიანისტ-კონსტრუქტორი თავისუფალ დროს ვატყუებით მუშაობდა ახალ-ახალ გამოგონებებზე.

ანდრე კარაქალაშვილი

კვლე თალკა
შატარაი
ი. სახსონაძე

ენთი სუნთხოვნა ახალი

(ვიკალიან — „მოთხრობები
ინგლისის ცხოვრებიდან“)

ქვეითი, დაბლობის შუაგულში, პატარა ქალაქი გადაშლილიყო. მის გარშემო ზურმუხისფერი მდელოები და დაბურული ტყეები შრიალებდა. ვეებერთელა ფაბრიკის გამჭვარტლულ კორპუსებს შორის ცელქი მდინარე ჩხრიალთ მიიკვლევდა გზას. მდინარეს მეწამული ფერი დაჰკრავდა.

ფაბრიკის უკან მუშების საცხოვრებელი უბანი იყო. ერთი ციდა ქონმახები ერთმანეთს ისე მიტყუებოდა, იფიქრებდით, მარტოობისა ეშინიათ. შიფერის სასურავები ძველი, გაცვეთილი ქუდეებით ჩამოშობოდა დაღარულ კედელს. ფერდობიდან კი მუშების საბრალო ქონმახებს ვაჭარბა და ფაბრიკის მეპატრონეთა დიდებული სახლები გადმოჰყურებდა.

თენდებოდა. ფაბრიკაში მუშაობა ჯერ არ განახლებულიყო. გორაკებს მოფარებული მზე ქალაქს პირველ სიცივებს აფრქვევდა.

უცებ ერთი კვითიარის სახლის თითბრით მოჭედელი მძიმე კარი გაიღო, იქიდან ახტავანა მარია სიმღერით გამოსტა და ბაღში ჩამავალ

კიბეზე ასკინილით დაეშვა.

„სუზე, სუზე, საყვარელო, რას ფაწინობ ჩალაში...“ —

მღეროდა გოგონა და შიშველი ფეხებით ცვირან ბალახზე მიხტოდა. უცებ ფეხში ტკივილი იგრძნო. „ვაი-მე, დედიკო, მიშველე!“ — შეჰკივლა გოგონამ. შეშინებული დედა, გადია და მარიას უფროსი ძმები — ფრიდრიხი და ჰერმანი — ფაცხაფუცხით დაეშვენე კიბეზე. დედამ ჩაიმხუნა და გოგონას მტკივანი ფეხი გაუსინჯა. ქუსლში ეკალი შესიოდა. გოგონას ღაპაღუბით სდიოდა მისეილ-მისეილი ცრემლები.

„ნუ გეშინია, მარია“, — დაუყვავა ფრიდრიხმა, — „სომ ვახსოვს მეკობრე ჯონი, მტრებმა ფეხებში ტყვიარი მომ დანახლეს!“

„მერე, ის ხომ ჩემზე დიდი იყო“, — სლუკუნებდა პატარა დაიკო.

„ოჰო, ძალზე ღრმად ჩასულა, ამას მე ვერ ამოვიღებ“ — თქვა დედამ და დაფიქრებულმა თავი გააქნია. — „ფრიც“, — მიუბრუნდა ის უცებ ფრიდრიხს, — „არც ისე პატარა ხარ. მოდი, გაიქე ექიმთან და სთხოვე, რომ სასწრაფოდ გვეწვიოს.“

„ახლავე“, — მიუგო ფრიდრიხმა,

— „ჩემს ჯადოსნურ ჩექმებს ჩაივამ და ისე გავიქცევი, უარმაც ვერ გამასწროს. მამ, წავედი, მარინიკი!“ ის დაიხარა, თითქოს შერბოლა. „ჯადოსნური ჩექმები ჩაივარო, შერე შენები დაბაკუნა, „პეე-პოპო“, — შესახა და ადვილს მოსწყდა.

„ნელა, ფრიც“, — გასძახა დედამ, მაგრამ ფრიდრიხი უკვე კისრისტეხით მიბროდა ქუჩაში. ღონიერი, ლოყაწითელი ბიჭი იყო. სიბრძნით ვერავინ უტოლდებოდა.

ფრიდრიხი პირველხავე ორღობესთან შეჩერდა. ორღობე დაბლობის შუაგულსკენ მიემართებოდა, სადაც მუშები ცხოვრობდნენ. იგი იმდენად ვიწრო იყო, რომ ერთი ნახტომი და — მეორე კიდევუ ამოჰყოფდით თავს. ცოტა ქვემოთ, ნანგრევებს შორის,

მდინარე ვუპერის წითელი წყალი ლივლივდა.

დედა სასტიკად უკრძალავდა ბავშვებს ორღობეებში სიარულს. „მტყნარების, რწყილების და საშინელ სნულებათა ბუდეაო“, — ამინებდა მათ.

„ამ გზით უფრო მალე მივაღ ექიმთან“, — გაიფიქრა ბიჭმა და ორღობეს მისცა თავი. ღობის ძირას ათასნაირი ძველმანები, ნაგევი და დამსხვრეული ჭურჭელი დევნავდებინათ. ირველივ სიდანამლისა და გულისამარილი შორის სუნის იდგა.

ფრიდრიხს სუნთქვა გაუჭირდა. ცოტა ხნით შედგა და მიმოიხედა. დიდის ბინდუნდში ხედავდა, ქონმახების წინ მოსუცი ქალები ჩამოშხნდარიყვნენ. თვალცრემლიანი მტრულად უმზერდნენ ბიჭს.

უცებ ორთქლის საყვირის მვეთორი, გაბმული ხმა გაისმა. მას ცივილით აპყენენ ფაბრიკის სირუნები — ისინი საშუაოდ უხმობდნენ მუშებს. ფრიდრიხი ხედავდა, როგორ იღეკავდა კარბე და იქიდან ქალები და კაცები თავქუდმოვლოჯლილი გამობოდნენ, საშუშაოზე რომ არ დაგვიანებოდათ.

მეწინეული ბიჭი კუთხეში მიიკუნკა. მუშები სიჩქარეში ერთმანეთსაც კი ვაჯახობდნენ, ჯიქურ წინ მიჩვედნენ, სულმთუქმელად გარბოდნენ ფაბრიკისაკენ. დიდები ძალით მიათრევდნენ გამოუძინებულ ბავშვებს, რომელთაც დალილობისაგან ცეხები მაკვებდათ. გაცვეთილი, დალაქული ტანსაცმელი უგერავილოდ ეკიდა მათ გამხდარ სხეულებზე.

კიდევ ერთხელ დაიკვილა ორთქლის საყვირმა. მალე ქუჩა დაცარიელდა. მტკერი ნელ-ნელა გაიფანტა. გაბრუებული ფრიდრიხი სამალავიდან გამოიჭრა და ბარბაცით განავრძო გზა. გაოგნებული თავის თავს ეკითხებოდა: „ნუთუ მამას ფაბრიკის მუშებზე ასეთ გულუხვან სახელში ცხოვრობენ?“ ადრე იგი არასოდეს დაფიქრებულა ამაზე. ერთხელ მამამ უთხრა, ფაბრიკაში ნართს ვართავო, და პატარა ფრიდრიხს ეგონა, რომ მამა დაზვავს წინ იდგა და აბრეშუმს ქსოვდა. მაგრამ მალე შეიტყუა, რომ მამა ფაბრიკაში დაზვავსთან კი არ შუშობდა, არამედ კანტროაში ვაჭრებთან მოლაპარაკებებს აწარმოებდა. ცხელ ჩახუთულ დარბაზებში კი უნებია მიხედა, თუცხი და ბავშვები მუშაობდნენ.

ერთხელაც მამამ თან იახლა ფრიდრიხი. უნდოდა, მისთვის ფაბრიკა ეჩვენებინა. იგი თავადერილი დაატარებდა თავის ვაჟს გრძელ, დაბალჭერიან დარბაზებში, უზარმაზარი დაზვავის შორისალო, რომლებიც გამაყრუებლად რანახებდნენ, გუგუნებდნენ, ტკაუნებდნენ. ისინი მორჩილად ემსახურებოდნენ ოფლში გახვითულ მუშებს, რომლებიც ფაბრიკის მეპატრონისა და მისი ვაჟის დანახავზე პატივისცემის იმნიშნად წელში იხრებოდნენ. მამა მათ ყურადღებასაც არ აქცევდა, ისე შვავლებდა თვალს, თითქოს მანქანების ნაწილები ყოფილიყვნენ. ფრიდრიხმა არ იცოდა, სირცხვილისაგან სად დამალულიყო. „ხედავ?“ — უთხრა მამამ და მძიმედ დაალო მხარზე ხელი. — „ეს ამდენი ხალხი სულ ჩვენთვის მუშაობს. ბიჭს ფაბრიკა არ წოქონა. აბრეშუმის ქინქვლებმა ავალები აუცრემლიანა, ნესტიანმა

მტკერმა ქოშინი დააწყებინა. მანქანების რანახები თავში ჩაქუჩივით სცემდა. არა, არასოდეს გახდებია ის ფაბრიკის მეპატრონე, არასოდეს იმუშაებენ უცნობი ადამიანები მისთვის... ბიჭი იცნებოდა ისეთი გმირობა ჩაედინა, რომელიც ყველას გაბრუნებდა. თუ რა გმირმა იყო ეს, ვერ კიდევ საიდუმლოდ რჩებოდა.

მუშათა უბანი უთვალავ ორღობეს დაესტრა. ერთგან ფრიდრიხმა ნახევრად ტიტლიკანა ბავშვები შენიშნა, რომლებიც დამტრეული სათამაშოთი ერთობოდნენ. უცხო ბიჭის დანახავზე ერთხმად ახარხარდნენ, თან თითებს მისი პიჯაკისაკენ იშვერდნენ. ფრიდრიხი გაწითლდა და აფიქს მისწყდა. უკან მოუხედავად გარბოდა. დროდარო სველი სარეცხის ქვეშ უხებოდა გამომპა, პირდაპირ ორღობეში რომ გაეფანჯა.

უცებ ერთი ფანჯრიდან დაზვავის გაბებული რანახები შემოესმა. ცნობისმოყვარეობამ სძლია და ფანჯარას მიუახლოვდა. ნახევრად ბნელ, დაბალჭერიან ოთახში საქსოვი დაზვავ რანახებდა. მას თითქმის მიუღიო ოთახი უჭირა. დაზვავთან მსრებში მოხრილი, ფეხებგაჩახული მოხუცი იჯდა და ძაფებს შორის მარჯუედ დაატარებდა საბეჭავს. მეორე მხარეს მოლურჯო-მოწითალო აბრეშუმში იქსოვებოდა. უცებ კაცს ძლიერი ხველა აუტყდა. საბეჭავი ხელიდან გაუვარდა, წელში მოხრილი მძიმედ ქმინავდა, მკერდი ლამის ამოვარდნოდა. ბოლოს ერთი ამოიკენსა და გადააფურთხა. ფრიდრიხის დანახავზე თვალში დაზვავი ტა. „ჰე!“ — შესძახა მან, — „აქ საიდან გაჩნდი?“ ფრიდრიხმა დაიმორცხვა. ვერ გაბედა ეთქვა, რომ ფაბრიკის მფლობელის ვაჟი იყო. „შეიძლია ერთი სამსახური გამიწოვა?“ — დაუქნია. კაცს იატაკზე დაზვავებულ ძონქებს მიუბრუნდა და მასში ქექვა დაიწყო. ამაზრხენი შესახედი იყო: დაღარულ სახეზე მკვდრის ფერი ედო, თვლები ღრმად ჩაკვივნოდა, გაფაღულტყავეული მხრები და მძიმე შრომისაგან მოხრილი ზურგი ჰქონდა. ბიჭი გააოცა იმან, რომ კაცს

ტანი არაფერი ეცვა; მხოლოდ ჭუჭყიანი ჭვედა საყვლის ამარა იყო. ტკაცმა მისი ვაი-ვაელაშთი იხოვა გრავის ფუთა და დაფურთხა. ^{მეტიდნენ} მონეტა გადმოსრიალდა. ^{მეტიდნენ} მისი თხანს თვალგებარწყნებელი მიმტრებოდა მონეტას, შერე ფრიდრიხს გაუწოდა. „ერთი, შენს ვაჭრდას, სამიკინოში გაიქეცე და არაფერი მოიბრუნინე!“ — უთხრა და მისი ნავერდის პიჯაკი შეათვალვირა. — „ოჰო, შენ დიდი პეწიანი ვინმე ყოფილხარ, ალბათ ჩვენებური არ იქნები. აჰა, რას მომტრებობინარ, გაიქეცი! იცოდა, ფულიანად არ დამეკატგო!“ „არა, რას ბრძანებთ, ჩემო ბატონო!“ — ზრდილობიანად უპასუხა ფრიდრიხმა.

„ჩემო ბატონო?!“ — გაეცინა მქსოველს. — „აჰა, ბატონს რა მივავს?“. კაცს ისევ ხველა უხვარდა, ირწვიოდა, თითქოს რაღაც სურლივი ძალა აქეთ-იქით ატორტმანებოს.

ფრიდრიხი სამიკინოსკენ გაიქცა და მალე დახლთან გაჩნდა. მიკიტანს თავი დახლზე დაედო და ხვრინავდა. პატარა მსხვილნაწნავიანი გოგონა მის იატაკს რეწნავდა. ხავერდის ჩიტიკი გამწურვობილი ბიჭის დანახავზე გაოცებისაგან პირი დაალო. ფრიდრიხმა დოქი გაუწოდა და ძლივს გასავლოდა წიაბებუტა: „არაფერი მინდა, თუ შენძნობა“. უხერხულობისაგან არ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო. „არაფი?“

„აი, იქ... მქსოველი რომაა, გალმა, იმან გამომეზახნა“, — ენის ბორძიოთი თქვა ბიჭმა და ყურებამდე გაწითლდა. გოგონამ მწყურლად შეხედა:

„რა, სიკვილი მოენატრა?“
ფრიდრიხი შეკრთა: „როგორ, კვიდება?“
„სისხლს ანთხეხვს, სიკვილს არაფერი უკლია, ჭლუქიანია“.

„მერე, ექიმთან რატომ არ მიღის?“
„ღიღი რბივი ვინმე ხარ, ვტყყობა! ვინ გითხრა, რომ ჩვენ ექიმბთან დავდივართ? ექიმის ფულიანა გვაქვს!“ — თქვა გოგონამ და ამოიხენწმა. მეორე სწრაფად აავსო დოქი და ჯიქურ გაუწოდა ფრიდრიხს. ბიჭმა უწყვილად მიიხუტა დოქი.

ცოტადღენი არაყი პიჯაკზე დაღუ-
ვარა.

„არაფერი უშველება?“, — იკითხა.
გოგონამ იატაკს წყალი მოახსია.
„გუმონ თაყინი უკანასკნელი პერანგი
და შარვალი გაყიდა“, — თქვა მან
და იატაკის რეცხვას შეუდგა. —
„სიკვდილი კი საცვლებშიც შეიძლე-
ვა“.

„მერე, ქუჩაში რითიდა იღვინა?“
„ოჰ, აღარ გევა მეტად შინიდან,
უბრალოდ, მოკვდება და ის იქნე-
ბა“. — გოგონა ბრახისაგან ახეთო: —
„შენ ისეთ რამეებს მეკითხები, თო-
მის სრულ ჭკუაზე არ იყო!“, — უთხ-
რა და ჯაგრისი მოუღერა. — „მეტი
რაღ ვინდა, მოცილდი აქაურობას“.

ფრიდრიხი ორბობეში წაღასლა-
სა. „კვდება“, — გაიფიქრა მან.
არყის სუნი გულს ურევდა. ქვეყანას
ერჩენდა, დოქი შორს მოეტყორცნა
და შინ გაქცეულიყო, სადაც ყოველ-
თვის ქორდა ყვაილებების სასამოვონო
სურნელი იდგა, სადაც არავინ ახე-
ვლებდა ასე საშინლად... მაგრამ მის
მქსოველი ელოდებოდა.

კაცი მოუთმენლობისაგან ფანჯა-
რაზე გადმოხრილიყო. ლოყებზე წი-
თელი ლაქები ახსდა. მან სწრაფად
წაატანა დოქს ხელი და კარგა მოზრ-
დილი ყლუბი ხარბად დალია, მერე
ტუჩები მოიწმინდა. „ეეს, სიცოცხ-
ლე“, — უთხრა ფრიცს და კმაყო-
ფილებისაგან ენა გააწყლდაუნა.

ბოლოს ფრიდრიხმა ექიმის სახლ-
საც მიადგინა. მოსამსახურე შინ შეუ-
ძღვა ბიჭს. მოხუცი ექიმი მაგიდას
თავა და საუზმობდა. ფრიდრიხმა
უკმა დაუყრა და უთხრა: „ბატონო
ექიმო, დედაჩემი გმხოვო, სასწრა-
ფოდ წამობრძანდეთ ჩვენთან, ჩემს
დას ფეხში კაღლი შევსო და ტკივი-
ლისაგან ღრიალებს“.

„ოჰ, ეკალი?“, — წამოიძახა ექიმმა
და თეფში გვერდზე მისწია. — „ეკა-
ლი? ეს რა მოსვლია“, — მან ქათქათა
ხელსახოცით პირი მოიწმინდა და
წამოგდა. — „უნდა ავჩქარადეთ, გო-
გონა შევლას ელოდება“, — თქვა მან
და მოსამსახურე გოგოს განკარგუ-
ლება მისცა: „ემა, ეტლი მოამზა-
დეთ. ფრიც, შენ ჩემთან ერთად წამო-
ხვალ“.

მოვიკანებეთ, როცა ეტლი ასვალ-

ტზე მირახარებდა, ფრიდრიხი ექიმს
ნიუბურსდა.

„ბატონო ექიმო, შეიძლება ერთი
რამ გკითხოთ?“

„რამდენიც გენების, ჩემო ბიჭუნა“.
„ჰლექვიან ავადმყოფს რა წამალი
უშველიან?“

„ოჰ, ეს რა შეკითხვა?“ — სიცი-
ლით თქვა ექიმმა. — „იმედი მაქვს,
რომ თქვენთან არაფერია ჰლექვით
აქედ. ისე, ამ კითხვაზე მარტოაღ
რომ ძნელია პასუხის გაცემა, ყმაწ-
ვილო. ჰლექვი ძალიან გავრცელებდა
ჩვენს ქალაქში. ნახშირის მტერისა
და ორთქლის სასიკვდილო ზიანი
მოაქვს ფაბრიკის მუშათა ფილტვე-
ბისათვის. შევლა თითქმის შეუძლე-
ბელია. ასეთმა ავადმყოფებმა რძე
უნდა სვან, კვერცხითა და ხორცით
უნდა იკვებონ და მხოლოდ სუფთა
პაირი ისუნთქონ“ — მან ვარტო იი-
წყნა, აქაო-და, უმწურო. — „ჩვენ,
ექიმები, უძლურნი ვართ, რადგან
მუშები ღარიბად ცხოვრობენ და ნა-
ხერად მიშობლობენ კიდევ. რა უნდა
ქეანს კაცმა?“

მეღუმაზე ფრიდრიხი ფრჩხილით
იკვნებდა და სახე თანდათან ეღუ-
შებოდა.

შინ მოთინებდა დალეოდათ. მარია
ტატზე გადაწვივითა, დედა გვერ-
დით ევდა და ფეხს სველი ტლილი
უგრლოებდა. ექიმმა სასწრაფოდ ამო-
ალავა ხელსაწყობები. „რა უსამართ-
ლობა“, — გაიფიქრა ფრიდრიხმა, —
„ექიმები მხოლოდ ფულიანებს მკურ-
ნალობენ. რატომ არა აქვს მქსოველს
იმდენი ფული, რომ მასაც შეეძლოს
ექიმთან მისვლა? მუშა ხომ ძალიან
ჭირებს, ალიონიდან გვიან ღამეზე
მუშაობს?“

ქოთირებოდა ფრიდრიხს იმის
წურობა, რომ დედასა და ექიმს ერთი
მეწყო ეკლის გამო ვაი-უშველებელი
აეტყვებო. ექიმმა ფრთხილად ამოუ-
ღო მარიას ეკალი ფეხიდან და შეუ-
ხვია. გაღია მარიას გვერდით ჩამო-
უჯდა და თავლიანი რძე მიაწოდა.
დედამ კარამდე მიაცილა ექიმი. უკან
ნობრუნებულს ფრიდრიხი შესასე-
ვლემში შეეფეთა.

„დედა!“, — ჰკითხა დანალკლიანე-
ბულმა, — „ჩვენი ფაბრიკის მუშებიც
ისოცებინა ჰლექვით?“ დედა შეერთა.

„რას ამბობ, შეილო, ეს რა ჯიბის
შენაა?“ ექიმმა მითხრა, რომ ფა-
ბრიკის ორთქლი ფილტვებს ახეიწი-
სო“, — ჯიუტად მიიჭრა ფრიდრიხს.
„მერე, მაგამი ჩვევს როდი მივიან-
დვის ბრალი, შეილომ ეს ღვინო შე-
ბია. მზე ყოველთვის უცნაური ფე-
რები მოგვას თაყინა?“ დედამ უკმა-
ყოფილად შეთავალებდა თავისი უფ-
როსი ვაგი. უცებ არყის სუნი ეცა.
„შუა ეს რა სუნი ავდის, რაღაც სა-
შიზრობაა! წადი, ახლავე მიკვია
განაოცვალე“...

ნახალშვეს ბავშვები ბაღში ჩაიღე-
ნენ. დედამ სკერი ვახსნა და ნახმა-
რი ტანსაცმელი გადაარჩია: ჰელი-
ამის წითელი სადილო კურტკა,
ცვაკის შავი საწაფირო შარვალი.
ბავშვების სინარულს საწვლარი არ
ქეონდა. უცებ შეუდგნენ საფრთხო-
ბელს კეთებას. მარიას მხვრეზე ნაწ-
იკვები უთამამებდა, თეთრი ბაფთები
პელებზევით ფარფატებდნენ. დიდი
ამბით შემოსის ძველი ცოცნი. ქარი
მსუბუქად აქანავებდა დევის ქედის
ბაფთებს. საფრთხოებლას დანახვაზე
ფიქრებდნით, ბაღში ჯდაფორი ჩა-
ნობრძანებულიო. ღობეზე შემოსხს-
დარი შაგები ვაოცებოთ ათავალიე-
რებდნენ ამ საკვირველ არსებას.

ფრიდრიხი ძელსკამზე იჯდა. ხელ-
ში წიგნი ეჭარა, მაგრამ ფიქრი
სხვაგან დაჰქროდა. დაღვრთმილი
შესცქეროდა და-ამის მხიარულბას.
ზალე ბავშვებს ვაყავე დაუძახეს.
ფრიდრიხი არ განძრუვდა.

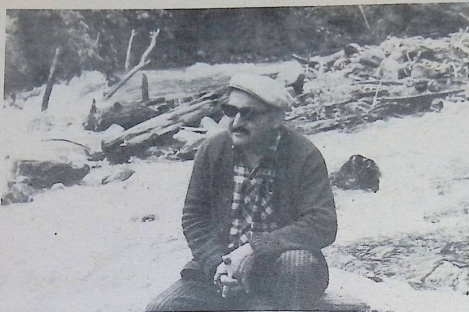
უცებ რაღაც გადაწვივტა. წიგნი
გვერდზე გადახდო, წამოხტა, საფრ-
თხობილას სწრაფად შემოაცალა
ტანსაცმელი, ერთად დაგროვდა და
თავის ოთახში შეიპარა. ბაღშიმვე
ყულბა მოქებმა, გატეხა და თხო-
ვრტაფრე გროში ჯიბეში ჩაიყარა.
ტანსაცმლის ფუთა ილიაში ამოი-
ჩარა და ლანდივით გასხლტა სახლი-
დან.

ზაზარში კვერცხები, ძეგვი, პური
იყიდა და მქსოველის სახლისკენ
გაიქცა. დანჯარა ისევ ღია იყო. საქ-
სოვი დაზგა მონოტონურად რახარაე-
ბდა, საბუკავი ძაფებს შორის ვადი-
ვამოიდებო. კლხეში არყის ცარი-
ელი დოქი ეკოო.

ფრიდრიხი დაბალი ფანჯრის რა-

მოულოდნელად წავიდა ჩვენგან ზურაბ ლეშაშელი — ადამიანი და მოქალაქე, კომუნისტი, სსრკ მწერალთა კავშირის წევრი, საქართველოს სსრ დამსახურებული ჟურნალისტი.

ბევრი რამ მოასწრო ამ მოკლე დროს — 55 წლის მინძილზე.

1951 წელს დაამთავრა თბილისის უნივერსიტეტი და მაშინვე მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა მთაში, იონიანეთის რაიონში — იმთავითვე ნორჩებისაკენ გაუწია გულმა, რადგან გამორჩეულად უყვარდა ბავშვები.

1955 წლიდან იგი ჟურნალ „პიონერს“ რედაქციაში მუშაობს; ჯერ ტექნიკური რედაქტორია, მერე — ლიტერატურული მუშაკი, 1963 წლიდან — პასუხისმგებელი მდივანი: ისევე ბავშვებთანაა მთელი სულითა და გულით.

1979 წლიდან ჟურნალ „დილის“ პასუხისმგებელი მდივანია: კვლავაც ნორჩების სამსახურში ათენებს და აღამებს.

იგდებდა თუ არა ხელთ იავისუფალ დროს, წიგნებს ჩაუტყდებოდა — ბავშვებისთვის თარგმნა ვ. გოლიაკოვის „ჩემი კეთილი მამა“, ი. კორინეის „ცხრა მთას რქით შორეთში“, მარკ ტვენის „ბედისწერა“. ლუი ბუნენარის „ბრილიანტის გამტაცებლები“...

თარგმნიდა სხვა ცნობილ მწერალთა ნაწარმოებებსაც — ა. უპიტის, ტო ჰოაის, ა. გულიაშკის, ვ. ტენდრიაკოვისა და სხვათა მოთხრობები.

„პიონერში“, „დილაში“, სხვა ჟურნალ-გაზეთებში ხშირად იბეჭდებოდა მისი ნარკვევები, წერილები, თარგმანები — უპირველეს ყოვლისა. ისევე და ისევე ბავშვებისათვის.

ეს პატარა მოთხრობაც, ქვემოთ რომ ვაქვეყნებთ, თქვენთვის და თქვენი თანატოლებისთვის თარგმნა ზურაბ ლეშაშელმა...

მანქანა პაკისტანის ოლქობრივ გზას მიჰყვებოდა. მიწაზე ერთი ნტკაველი წითელი მტვერი იდგო. შავი თისისაგან ნაგები ქურთაქურთაქურთა დეებივით შეყვარულიყვან უზარმაზარი ბანანების ქვეშ. სოფელთან ჯვროდ შემოგვხვდნენ ნახევრად მისველი ბავშვები. შედარებით მოზრდილები, გასამრჯელოს მოლოდინში, წინ წავიციდნენ.

უბოში შემოგვხვდა ერთი მაღალ-მაღალი გლეხი, რომელსაც გადაბოტრილ თავზე უშველებელი დოლბანიდი ჰქონდა მოხვეული.

— გონოვთ, სურათი არ გადაუღოთ, — გვითხრა მან. — აქ ბევრი კორესპონდენტი მოდის; მაგნეზიის გაუღებებზე ბავშვები მგლის ინსტინქტი იღვიძებს და საცხენად მოიწივს. ისე კი, შესვლა შეიძლება...

უბოში უბოში ხალხი მოგროვდა. დაკონკილი ტანსაცმლით შემოსილი გლეხები ჯგუფად იდგნენ და ზომიერ-მებდნენ. ქალებს ტუქმწოვარა ბავშვები თფისთავზე შემოესვათ და ცნობისმოყვარეობით გვითვალთვალელებდნენ.

ყველას უნდოდა ჩვენი მოსვლა ესარგებლა და სასუთარი თვალთი ენახა მგლის ხროვის ბელადი, ნახევრად ტყუირი არსება, რომლის წინამძღოლობით ნადირი მუხრას ავლებდა საქონელს.

როგორც იქნა, ვაიწ-ვაიწიწიწი და გზა მოგვცეს. შევედი. უფანჯრო ოთახის ბინდ-ბუნდში გამხდარი ბავშვი დავიხანეთ. ოთხზე იდგა და კედლიდან კედელს აწყდებოდა (ვინახავთ გალაჩვი დამწყვდეული მგელი?!). ტანი, განსაკუთრებით კი გვერდები, ნაიარევებით ჰქონდა დაღარული. წამით შეჩერდებოდა, ამოვცხედავდა, დაიჭყავლებდა და ხტუნვა-ხტუნულად კვლავ ავრძებდებდა თავის დაუსრულებელ გზას. ცალ

ყურზე სისხლმუხმხარი ჭრილობა აჩნდა.

— ნადირობის დროს დასჭერს? — ვიკითხე მე.

— არა, დაჭერის მერე. რომ შეკრეს, ერთმა მონადირემ ყური დანით გაუჭრა, უნდაღა დარწმუნებულიყო, მართლა ტყის ღმერთი იყო თუ არა. როგორც ცნობილია, ყველა მოკვდავს ჭრილობიდან სისხლი სდის. ღმერთის ჭრილობას კი ნათელი ფვინება ხოლმე, — „განმიმარტა“ მაღალ-მაღალმა გლეხმა.

ამასობაში ბავშვი შედგა, სოსანეზე დადგმული თიხის ქოთნიდან ძაღლივით დაუწყო წყალს სვება. გული ჩამწყვიტა ამ საცოდობის ხი-

— ბიჭი როგორღა დაიკარგა? — ვეღარ მოითმინა ჩემმა თანამგზავრობა.

— ბიჭი სათბობში წავიყვანეთ. ჩემი შვილი, პასურამა, მამინ ორი წლისა იყო, უკვე თავისუფლად დარბოდა... ვითბოვდით. მიმოვიხედეთ — ბავშვი ადარსად იყო, კვალს ვეღარ მივხვდით. მგლებმა გაიტაცეს პატარა პასურამა.

— აქ ბავშვები ხშირად იკარგებიან, — ჩაურთო ქალმა, რომელსაც თავზე უშველზელი კოკა ედგა. — ვერაფრით ვერ ვეღირსეთ მონადირეების მოსვლას, დაამინებდნენ მაინც მგლებს...

— ახლაც მხოლოდ იმიტომ მოვი-

მგლებმა იმ წამსვე არ შევამეს ბავშვი? — იკითხა ვიღაცამ.

— ალბათ ბედნიერ ვარს გვგონებოდა იყო დაბადებული, ღმერთი დაბრუნდა ველოდნენ, — განმარტა მამამ.

— შეიძლება ასეც მოხდა: მგლებმა თავის ლეკვებს მიუგდო ნადავლი, ლეკვების მოსაგარიგებლად ბავშვმა მიწაზე გორაობა დაიწყო და მალე გადაადგო მგლის სუნით... მერე ძუ ნგელმა თავისი ლეკვებისაგან ვეღარ გაარჩია და... — მსჯელობდნენ გველები.

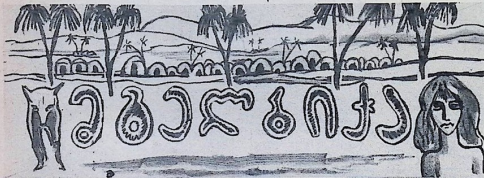
— ეს ორი წელია, მგლები განსაკუთრებით გათამამდნენ, — განაგრძო მამამ, — საქონელს მუსრს ავლებდნენ, ადამიანს სულ არ ერიდებოდნენ. ისე საჭრიანად იქცეოდნენ, თითქოს ადამიანის სული უდგათო... მამინ ხმა დაირხა — მათ ნგელკაცი წინამძღოლობსო...

— მაგრამ ყველაფერი ეს მოგონილია. მართალია, ბიჭი მგელივით იკბინება, მაგრამ იგი მგელივით სწრაფად ვერ დარბის. უფრო მეტიც — მგელი მასზე უფრო ჭკვიანია, — ჩაურთო მოხუცმა.

— იმიტომ, რომ ჯერ ბავშვია, — ეწყინა მამას. — ახა, ერთი წამოზრდილიყო, მაშინ ნახავდით! პასურამას ჯერ შვიდი წელიც არ შესრულებია...

— როგორღა დაიჭირეთ? — ვიკითხე მე.

— ავაზაზე სანადიროდ რომ ჩამოვიდნენ, მარეკებმა ნადირის გამოორეკვა დაიწყეს. ბევრი ნადირი

3. შაქონასი

მომხარ

მახვარი მახტანა მონინი

ლვამ. მიწოდდა, რაც შეიძლება დაწვრილებით გავცნობოდი ამ საინტერესო ისტორიას. ოთახში ჭრაქის მწყლარტე ბოლი იდგა. გარეთ გამოყვდი. თან პაპულაღა — ბიჭის მამაც გამომყვა.

ერდოზე ორი ქალიშვილი იჯდა. კარგი გარეგნობისანი იყვნენ, აშკარა ცნობისმოყვარეობით გვიცქერდნენ. ავდექი ლხ ფოტოაპარატი მივეშვირე, მაგრამ იმის შიშით, რომ მათ სულგებს შავ კოლოფში დავამწყვდევი, სახე აშარიდეს.

— მოგვიყვით, როგორ დაიკარგა ბავშვი.

— ჩვენს მხარეში ბევრი თხა და ცხვარია. ფარები ბალახბულებასში და ჯანანარებში დაეხებება. მგელს იოლად შეუძლია საქონლის დაფეთება, მერე სდევს და სდევს, ვიდრე სიქის არ გააყლის, — გვიყვება ბაბულაღა. ჩვენს ირგლივ ხალხი მოგროვდა. თავს აწეუდნენ და შეძახილებით ადასტურებდნენ მონაყოლს.

დნე, რომ ამ მიდამოებში ავაზა განიონდა, — დაუმატა მხრებში მოხრილობა მოხუცმა.

— კი, ავაზაზე ნადირობა ხელს აძლევთ.

— ავაზები წვილ-წყვილად ნადირობენ, გულადები არიან, დაისზე სოფელშიც კი შემოდინან და ძაღლებს ზედ ცხვირწინ, ეზოდან გვტაცებენ...

— მერე, მერე, რა ბედი ეწია ბავშვს?

— წელიწადნახევრის წინ მონადირეებმა შეამჩნიეს, რომ ეკალ-ბარდებში მგლების ხროვას რაღაცე უცნაური არსება მისდევდა უკან. ცხოველად ვერ შეიყენეს, მაგრამ ადამიანსაც არ ჰგავდა! მერე ბავშვებიც წააწყდნენ — წყალს სვრებდა წყაროზე. ახლოს ვერ მიეკარნენ, იქვე ძუ მგელი დარაჯობდა და ისე დაიწყევლა, თავქუდმოგლეჯილმა ბავშვებმა სოფლისაკენ მოჰკურცხლეს.

— ნეტავ როგორ მოხდა, რომ

კვლია დიდხანს. შერე ვერსოლეთ და ძლიერ ჩამოვიშორეთ. მას შემდეგ ღამ-ღამობით მოსვენებას არ ვგაძლევს - მოადგება სოფლის ბოლოს და ყმების...

-აქედან კი ბიჭი ეხმინანება, - თქვა კოიანმა ქალმა. - ნეტა მალე მოვივლილნი, თორემ რაღაც უბედურება დადრიალდება ჩვენს თავს.

- რამდენ ხანს იყო მგლებთან?

- ოთხ წელზე მეტი.

- არა მგონია, მაგისგან რამე გამოვიდეს, - თავს აქნევდა ერთი. - მგლებმა ალბათ გამოაცალეს ადამიანის სული...

ჩვენი მანქანა გზაზე გავიდა. ბნელიდა, ფარები ჩავრთეთ. ერთმანეთს მისდევდა თივით დატვირთული ურემები. ფარების შუქზე ხარებს თვალები ისე უკვავდათ, გვეგონებოდათ, ფოსფორის ვარსკვლავები ანთიათ.

დუმილი ჩემმა თანამგზავრმა დაარღვია:

- როგორ ფიქრობთ, რა გამოვა ამ ბავშვისაგან?

- რა ვიცინო... არა მგონია, რამე ეშველოს.

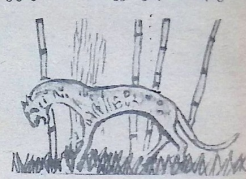
- ბავშვი ხომ ყველაფერს მიხადვით სწავლობს, აკვირდება და უნებ-ღივით თივებსებს ეესტ, მიმიკას, ენას. ახლა მას მგლის ჩვევები შეეს შეთვისებული, მე ვფიქრობ, აუტარებთ განუვითარებელი დარჩება, - ვუპასუხე მე.

- არა, მე ამას კი არ გეკითხებით, - მოუმესმა უკნიდან თანამგზავრის ხმა. - მე მინიტერებსებს, შეძლებს თუ არა იგი, ოდემდე რამეც მოკვებს თავის განვლილ ცხოვრებაზე... ის ხომ შესანიშნავად იცნობს მგლების ცხოვრებას, ტყუილად ხომ არ

დაპყო მათთან ოთხი წელი. - მეეჭვება. - ენახოთ, ყოველ შემთხვევაში, გაზუთები ხელიდან არ გამოვალან ასეთ სენსაციას.

ჩვენი თანამგზავრი არ შემცდარა - გაზუთები სულ ახალ-ახალ ენობებს აქვეყნებდნენ. „მგლებივამ უდღომა ისწავლა“; „ჰუმან გემწასმელ პურს და უმი ხორცი ჰგონარა“; „მალე კურსიციას გუკეთებენ - ხელისკულიდან და ტერფებიდან გაქვავებული ცტავი უნდა ააცილონ“...

მაგრამ სანამ აქამდე მოვიღოდა საქმე, პასურამას კინლად ახალი უბედურება დაატყდა თავს. ღამით მოხეტიალე მათხოვრებს გუტყტყნიათ და ბნელ სარდაფში დაუწყვედვით, უფორიათ - ისევ მგლობას დაუბრ-

უნდება; ქუჩა-ქუჩა ვატარებთ და ფულს გავაკეთებთო. საბედნიეროდ, პოლიციამ მალე აღმოაჩინა ბოროტ-განმზარაველინი.

შერე გაზეთებში ასეთი ცნობა გჩნდა: „დედ-მამას სცნობს, ისწავლა ექვსი სიტყვა“...

გაზეთები უკვე კარგა ხანია აღარაფერს წერენ პასურამაზე. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ იგი თანდათან უბრუნდება ადამიანობას.

წამოგადეს, რამდენიმე მეგლიც მოკლეს. აი, მაშინ მოჰკრეს თვალი მონადირეებმა. გზაზე გადაურბენია ბიჭს. კიდევ კარგი, არ ესროლეს, ოთხზე შირბოდა, მთლად ტალახში იყო ამოსვრილი, ხშირად ფორხილობდა. ახა რას იზამდა, მას ხომ ადამიანის კანი ჰქონდა, ბუჩქნარი კი ცალით იყო სახე... მეც ვემონწილეობდი მორტეკაში. ავედევეთ და ერთ ქვაბულში შევიმწყვდიეთ. იბინებოდა, ფრჩხილებით გვაწარავდა გამწვარიული. ზემოდან ტოტები დავაფარებდა და ისე შევკარიბთ, არც კი ვიცოდით ხეირიანად, რა იყო ჩვენი ნადავლი; ყარვად რომ დაეხვებოდა, დავინახე - ყალზე ვერცხლის ძაწქევი ეკიდა; მაშინვე ვიცანი - ჩემი შვილი იყო. ჩემი ცოლი სისხარულიცაგან ტირიდა, მაგრამ ბავშვს ახლოს ვერ ეკარებოდა, - ბიჭი ღედას უღრუნდა, უკინებოდა, ვეუბა ფრჩხილებით მოწყალად აკწრავდა.

როცა ჯობით მივკვავდა, გაუჩერებლად ყმუოდა. დედა მეგლი გვერდზე მისდევდა მანქანას, ეკალ-ბარდებს, ძეძვიანებს ახტებოდა; ასე

**„ტანსაცემლი“
გზიანათვის**

ბოლო დროს გამოვიგონეს ახალი „ტანსაცემლი“ მარადიული გამოინვარების ზონის გზებისათვის. როგორც ცნობილია, ბუნებამ შესანიშნავი თბოიზოლაციის მოუწყო თავის „მაგივარს“, რომელიც აბრკმულით რბილად ხავისს ფენით დაფარა. გზების გაცვინისას მარადიული გამკინვარების ზონაში იმდენად მცენარეთა საფარი, საგზაო ვაკე-

სის დამატებით დატვირთვის შედეგად ნიადაგის საფუძველი ლღვება და გზა ინტევა-ამიტომ, ჩვეულებრივ გზის საფარს მაღალ ვაკისზე აკეთებენ, ეს კი სამუშაოს შრომატევადობას ზრდის და მშენებლობას ავერცხებს. ნორალსკელმა მშენებლებმა გზის საკალი ნაწილი დაფარეს თივავატარი საფენით. იგი მოთავსებულია გზის საშლის შემადგენელ ელემენტებში, რომლებიც აბრკე-

ბულ ფილებს წარმოადგენენ. მათ შორის განთავსობა ჩაწყობილი. ფილის მასალა - კერამიტიტონია, გამოთობისა კი - ქენოლასტი. დაკორევენამ ცნალობ, რომ გზის ახალი „ტანსაცემლი“ თავის დანიშნულებას წარმატებით ამართლებს.

რა მოვალა ის?

ავტორალიში საწარმოოდ ექვს ათლ საშუალებას ევაგავრებულა 32-ე ვერდზე

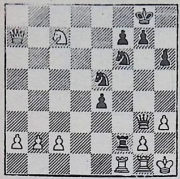

შობდა თბილისის შამე საშუალო სკოლის მოსწავლე, 8 წლის კობა ჩაჩანაშვილი, თეთრიკობა — ქუთაისელი ქლიბაძე.

ჩაჩანაშვილი

ქლიბაძე

თეთრ მეფეზე იერიშისთვის შავებმა შეურყეველად დატოვეს ფრთის პაიები და შემდეგ — ხარისხი მე-ზე. ამ პოზიციაში კობა ჩაჩანაშვილმა მხედრის მოხდენილი მანევრით დააგვირგვინა ბრძოლა.

ველიო თქვენს პასუხს. ფეხტავალის მონაწილეებს (და სხვებსაც) ვთხოვ გამოვ.

ვიგზავნონ თავიანთი საუკეთესო პარტიები კომენტარებითურთ.

№ 3 „პიონერიში“ გამოქვეყნებულ პოეზიაში შედამბერიძემ მოიგო 1... ლწილ! სვლილი (ჩაბრავის იდეა).

წორი პასუხები პირველებმა გამოგზავნეს: თ. შინაძე (ბიჭვინთა), თ. შაყიაშვილმა, ლია და ლალი ტრაიანაშვილებმა (გურჯაანის რ-ნი, კარაღანხა), გ. ღარიბაშვილმა (გურჯაანის რ-ნი, ვაზისუბანი), მ. ცაავამ (გუდაგორის რ-ნი, ნახარბაძე), მ. კვარაცხელიამ (წაღვრეთხა), ზ. ბატიაშვილმა (ლაგოდეხი), ლ. პატარავამ (მხარაბის რ-ნი, ქვიდა ბაბუა), ვ. ალიბეგაშვილმა (მცხეთა), ე. ფურცაძემ (გურჯაანის რ-ნი, შორაპანი), ზ. და მ. ლაღიძეებმა, ა. გელაშვილმა, მ. შიშხილაშვილმა, ვ. კურცხალიამ, ვ. მაისურაძემ, დ. უთმელიძემ (თბილისი), ბ. გურგენიძემ (რუსთავი), ნ. წულაიამ (წულუკის რ-ნი, ხიდი), კ. კიკვაძემ (წაღვრეთხის რ-ნი ფარცხანაშვილები).

5. ფავლენიშვილი — მეგობრობის ღამე	3
წული (წერილი)	3
ვლ. ასლამაშაშვილი — ბოდბისხეველი ნორჩი მეტყინაბერები (ნარკვევი)	6
5. აფხაზავა — იუნჯე, ცეცხლი (მოთხრობა)	3
6. კილასონია — ბებო მარამბი; ავარიკა ქლასში; დასჯილი კარხაი (ლეტსები)	12
შენი უცხოელი თანატოლები (წერილი)	13
ა. გურასაშვილი — ბეკი (მოთხრობა)	14
ა. კარბელაშვილი — ვინ გამოიგონა „შემშენდავი“ (წერილი)	19
თ. ჯანგულაშვილი — თეაღწინ მიღვას (ლეტსი)	20
აი სი	21
კოცონი	22
3. თალღუ — ერთი საფრთხობელას ამბავი (თარგმანი)	24
3. შუკუცკი — მეგობიკა (თარგმანი)	28
ჯადო სწური სარკე — მხედრობი	30
მხედრობი	31
ცხრა კოლიტლი	3

გარეკანის მხატვრობა ზურბო მემყარაშვილისა

მოთავარი რედაქტორი ბაბუღია შანიძე

სარედქციო კოლეგია: ნუზუარ აშხაზაძე, ზურბო გომეზაძე, პატიმარული მურგანიძე, დომო მარგალიტა, პატიმარული შანიძე (მხატვარი-რედაქტორი), მიმრეზი შანიძე, გომარა ლარიანაშვილი, ნოდარ შახანაძე, სიმონ შახანიანი (პეჭ. მდივანი), ლიანა შანიშვილი, ზურბო შანიშვილი, ივანე ჯუღაშვილი.

საქართველოს კ. ც.ს. გამომცემლობის ტანამა. 380096, ლენინის ქ. № 14.

რედქციის მისამართი: 380096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, ტელეფონები: მოთავარი რედქტორის — 93-97-05, 93-81-81, 3. პე. მდივანი—93-97-03, 93-53-05, განყოფილებების—93-97-02, 93-97-01, გადაცემა ასაწესებლად 26.9. 88 წ., ხელმოწერა დასაბეჭდავად 25.11. 88 წ., ქაღალდი ფორმატ 60×90/1, ფურცლები ნახევლი ფურცელი 4, სააღრებავო-საგამომცემლო თამაზი 5,35, შეჯ. 2258, ტირაჟი 152500 ეჭ. უე 08385.

რედქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობით ეცემებათ.

«Пioniер», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60×90/1, учетно-изд. 4, усл. печ. л. 5,35. Тираж 152.500 экз. Цена 20 коп.

გადღოსური სარკე

მეფე უცნობი თბილისის ნაბეუნების საწინააღმდეგოდ. ამ თბილისი შხამი იმდენად ძლიერია, რომ საჭირო ხდება პალსტიკური ქირურგიული ჩარევა დაზიანებული კანისა და კუნთების ნაწილების აღსადგენად. შხამსაწინააღმდეგო საშუალებების პოვნას ისიც აფერხებს, რომ ეს მეური მეცნიერულად ვერ არავის შეესწავლია.

არის თუ არა სიმოცხლე ბანიმადეა?

იუბიტერის თანამგზავრი განიმიდე ორმცხლათიკლომეტრისანი კონულეოვანი ვაგონითა დაფარული, რომელიც აკავებს კოსმოსურ გამოხივებას. ამ თავისებური ქერქის ქვემოთ ათასი კილომეტრის სისიქის წყალია, მისი ტემპერატურა და წნევა თითქმის უხლებდებს დედამიწის ოკეანეთა ათი კილომეტრის სიღრმის პირობებს. შესაძლოა, რომ ასეთ პირობებში იქ

არსებობდნენ ბაქტერიები, რომელთაც განუხადი აღ სტირდებოთ და არაბრუნული ნივთიერებების ქიმიურ გარდაქმნათა შედეგად გამოყოფოლ დამიწის ბიოსფეროსთან განსხვავებით, ასეთი სახის სიკოცხლეს ენდობისფეროწულეს (ბერძნულად „ენდო“ მინავას ნიშნავს).

რასაკვირველია, თითქმის მუდმივი წყნისა და ტემპერატურის პირობებში, ცოცხალი არსების ევოლუცია დედამიწასთან შედარებით უფრო ნელი ტემპით უნდა მიმდინარებოდეს. ორი მილიარდი წლის მანძილზე ენდობისფეროწულერი სიყოფელ მარტივ მიკროსკოპულ არსებათა დონეზე მაღლა ვერ აიწვედა. ასეთი საბუთა ევზობილოგების აზრი. ამერიკელი სპეციალისტები უთანხმებთან ამ აზრს, მაგრამ მიიჩნევენ, რომ სიყოფელ აქ გარე სამყაროდანა შეტანილი. ბუნებრივია, ორივე პირობის შესაძლებლობა სტირდება.

მოუძებნეთ კაბილი ჭვირის

უკვეა ჩვენგანი დიდი ინტერესით გვიღებთ სხვადასხვა კომბინაციურ თამაშობას, ამის ერთ-ერთი დასტურია ის დიდი გატაცება. ცნობილმა რუბიკის კუბიმა რომ გამოიწვია.

უმცროსი ასაკის ბავშვებისათვის მტკად საინტერესოა თამაშობა, რომელსაც ახლა გთავაზობთ. ისიც შემაღვენილი ნაწილების კომბინირებასა და გადაადგილებასთან არის დაკავშირებული. თქვენ თვითონ ძალიან ადვილად შეგიძლიათ ამ სათამაშოს გაკეთება.

სურათებზე სამი ტვირთში დია: საზღვაო გემი, რკინიგზის ვაგონი და მისამხმელიანი ავტო-

მანქანა. გააკეთეთ ასეთივე (ანდა ამის მსგავსი) ნახატები სქელ მუყაოზე; თუ ნახატი მთლად ასეთი არ გამოვიდა, გულს ნუ გაიტებით, ეს თამაშს ხელს არ შეუშლის.

ტვირთშილების გაფერადება აკატარებს მიანდით.

მუყაო უქიზად ამოჭერთო და ტვირთის ადგილი (იგი, როგორც ხედავთ, სამივეს სხვადასხვაანაირი აქვს) ცარიელი დატოვათ.

ახლა თქვენ ხელთ გაქვთ 4 სწორკუთხედი. დაჭერთ ისინი რამდენიმე ნაწილად (ვარაიანტები ნახატებზეა ნაჩვენები). ახლა ტვირთს ბეღთა გაქვთ და უკვე თამაშის დაწყებას შეიძლება. ამოცანა იმაში მდგომარეობს, რომ მოთამაშებ, რომელმაც მიიღო სხვადასხვა ტვირთი (მუყაოს ნაჭრები), გე-მზე. ვაგონში და მანქანაში ისე მოათავსოს ისინი, რომ ბეღთა ათაფერტი შერჩეს. ტვირთი კო-

ნტიერნობა უნდა განლაგდეს ზუსტად.

ტვირთის ნაწილებად დაჭრა შეგიძლიათ სურვილისამებრ, მაგრამ პატარებისთვის კობს მათი ორ ნაწილად გაჭრა. შედარებით უფროსი ბავშვებისათვის, თამაშის გასართულე-ბლად, თითოეული ტვირთი შე-ვიძლიათ რამდენიმე: 4-ან ნაწილად გაჭრა.

ამიტომ ვირჩევთ, გააკეთოთ ტვირთის რამდენიმე კომპლექტი, თითოეული კომპლექტი სხვადასხვაფერად გააფერადოთ და ცალ-ცალკე კონფერტებში მოათავსოთ (შეგიძლიათ გამოიყენოთ ჩვეულებრივი საფოსტო კონფერტი).

ეს იქნება თქვენს უმცროს და-ძმებზე თქვენი პიონერული ზრუნვის კიდევ ერთი დასტური. გისურვებთ წარმატებას.

მ. დუნაივი

ურთწლიდან „სენია ი შკოლა“

ბ ა მ ო ს ა ნ ა ბ ი

მისი სხივებზე ალაპაღდა, გაიცინა, გაიზინა, აცეცა და თამაშდა — ხან უკან და ხანაც წინა და ხალხი მიზნობაში მშარ-თებოზე დაწვინა.

ზღვის სიღრმეში ბინადრობს, ყველას მისი რილი აქვს. მის საზრუნველში ნულად რუბი ბინდია. ხელებად და ფეხებად მათარხები ჰქვია.

უსხეულო რამ არის. გარკების ღორბი: სინათლეზე ჰქვია არსებობა მისი. სინათლე რამ გაქრება. უფვე ქრება ისიც.

პასუხი 1983 წ. № 10-ში
„სტრასკოპულ“
„სტრასკოპულ“

ბ ა მ ო ს ა ნ ა ბ ი

ექსკავატორი: მანქანტორბი: ინდაური; მზე; ენა; საღამო-რი; ელვა-საიბძე.

გაოცრებს იოლად. კიდევ გაგაღებომა უამრავი კბილი აქვს. მაგრამ არ აკებომა

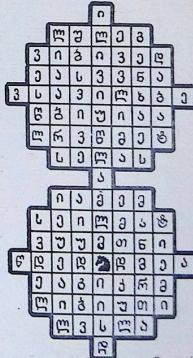
ხეუ ცხოვრობს და ხანდახან ადუტირავს, როგორც ჩიტო. ფრთები არა აქვს — რითი? არის ნაწი და ნაწი. ტანზე კბილით აცენა — არა უბრალო ჩიო.

უვაილებით მორთული ველზე გაველ დილაადრიაანდ და რას ვხედავ — ერთი ხარი ბალახს მოკვს მაღიანად. არ გვენოთ, ვიომ იმ ხარს რქები ეცხას, კული ეცხას... თან იმ ხალხს, იმ მოძოვლს, იქვე აწყობს კუბიებად.

ნ. მარინია

თავსბანბი

ბადრაის მხედრის სვლით წაიკითხეთ პოეტ იოსებ ნონე-შვილის ლექს „მასწავლებლის“ ერთი სტროფა.

შეადგინა

ზაზა ლაშვაშვილი.
ქაბი. საბარბოს საშუალო სკოლა. VII კლასი

საქართველოს
საბავშვო ლიტერატურის
ცენტრი